

**Міжнародний центр науки і досліджень
(м. Київ)**

**МАТЕРІАЛИ ІV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ»

25-26 квітня 2020 року

(частина ІІІ)

**Київ
МЦНід
2020**

УДК 005
ББК 66.3(0)

Сучасні тенденції розвитку науки (частина III): матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції м. Київ, 25-26 квітня 2020 року. – Київ : МЦНІД, 2020. – 46 с.

У даному збірнику представлені тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки». Висвітлюються актуальні проблеми розвитку науки на сучасному етапі розвитку. Розглядаються актуальні механізми та інструменти забезпечення перспектив наукових досліджень.

Збірник призначений для студентів, здобувачів наукових ступенів, науковців та практиків.

Всі матеріали представлені в авторській редакції. За повноту та цілісність яких автори безпосередньо несуть відповідальність.

ЗМІСТ

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ	5
<i>Гарагуц Т.Ю.</i> РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ НАУКИ НА ІННОВАЦІЙНІЙ ОСНОВІ.....	5
ТЕХНІЧНІ НАУКИ	6
<i>Войтов В.А., Ченурний Ю.В.</i> МЕТОД ВІБРОАКУСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ КЛАПАННОГО МЕХАНІЗМУ ДВИГУНА ВНУТРІШНЬОГО ЗГОРАННЯ.....	6
<i>Задир А.С.</i> ANDROID-ЗАСТОСУВАННЯ ДЛЯ ДОПОМОГИ ВЕДЕННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ.....	8
<i>Кривко С.В.</i> РОЗРОБКА АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ КЛІНІКИ.....	10
<i>Лазарєв А.В.</i> АНАЛІЗ SAFe ТА МОЖЛИВОСТІ І ДОЦІЛЬНОСТІ ЙОГО ЗАПРОВАДЖЕННЯ.....	12
<i>Лесик В.А., Вовк Р.Б.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ МЕДИЧНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ.....	14
<i>Малітчук А.Д.</i> ОГЛЯД АПАРАТНИХ РІШЕНЬ ДЛЯ ШИФРУВАННЯ ДАНИХ ТА ДЛЯ ВИКОНАННЯ ДВУХФАКТОРНОЇ АУТЕНТИФІКАЦІЇ.....	16
<i>Слепужніков Є.Д., Фідровська Н.М., Варченко І.С.</i> ПЕРЕВІРКА НАВАНТАЖЕНЬ ВИНИКАЮЧИХ В МЕТАЛОКОНСТРУКЦІЯХ МЕТОДОМ ТЕНЗОМЕТРІЇ.....	17
<i>Цибульник С.О., Шелемаха В.В.</i> МОДЕЛЮВАННЯ ПЕРІОДИЧНИХ СИГНАЛІВ З КОЛЬОРОВИМ ШУМОМ.....	18
ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ	19
<i>Піскорська К.М.</i> ЕЙДЕТИЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (АНГЛІЙСЬКОЇ).....	19
<i>Сайко М.А.</i> СТАНДАРТИЗАЦІЯ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ (ЗАСАДА ТЕРМІНОТВІРНОЇ ПОХІДНОСТІ).....	21
<i>Сіренко А.В.</i> «ДИСКУРС ПОДОРОЖІ: ПРАГМАТИЧНО-ДИСКУРСИВНІ ОСОБЛИВОСТІ (НА МАТЕРІАЛІ «NATIONAL GEOGRAPHIC MAGAZINE»)».....	23
<i>Собко Ю.С.</i> ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ CELEBRITYВ СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ ЖУРНАЛІВ VOGUE, COSMOPOLITAN).....	25
ХІМІЧНІ НАУКИ	27
<i>Паситко В.В., Матковський О.К.</i> МЕХАНОХІМІЧНЕ ОДЕРЖАННЯ ПОРОШКОПОДІБНИХ КОМПЗИТИВ НА ОСНОВІ СОСНОВОГО ПИЛКУ ТА НЕОРГАНІЧНИХ НОСІВ.....	27

Селезень А.О., Піскач Л.В. ФІЗИКО-ХІМІЧНА ВЗАЄМОДІЯ В СИСТЕМАХ $TL_2GE(SN)SE_3-ZN(CD)SE$ ПРИ 570 К.....28

ЮРИДИЧНІ НАУКИ..... 30

Боровко О.В. РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У ПОЛІПШЕННІ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ 30

Гавва С.К. ВИКОНАВЧА ВЛАДА, ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО: ПИТАННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ 31

Дубовий Д.О., Вавринюк О.О. ДОПУСТИМІСТЬ ІСНУВАННЯ ОЦІНОЧНИХ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ПОНЯТЬ В НОРМАХ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ 33

Загрітчук С.С. ПРАВОВИЙ СТАТУС ТОВАРИСТВА З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ 34

Карпелюк С.О. ОБМЕЖУВАЛЬНИЙ ПРИПИС ЯК ДІЄВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ ОСІБ, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА..... 36

Магдич В.П. ПОРЯДОК НАБУТТЯ ТА ПРИПИНЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ СПІВВЛАСНИКА У БАГАТОКВАРТИРНОМУ БУДИНКУ 37

Марченко К.О. ПРАВА ЛЮДИНИ, ЇХНІ ГАРАНТІЇ ТА ДОТРИМАННЯ В НАШОМУ СУСПІЛЬСТВІ..... 39

Марченко О.М. ЩОДО АКТУАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ДОБРОВІЛЬНОЇ ВІДМОВИ СПІВУЧАСНИКІВ ПРИ ВЧИНЕННІ ЗЛОЧИНУ 41

Парамоненко К.С. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ 42

Удянська К.В. СПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА НАГЛЯД НА РОБОЧОМУ МІСЦІ ЯК ПОРУШЕННЯ ПРАВА НА ПРИВАТНЕ ЖИТТЯ..... 44

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

Гарагуц Т.Ю.,

студент агробіологічного факультету

Національний університет біоресурсів і природокористування України

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ НАУКИ НА ІННОВАЦІЙНІЙ ОСНОВІ

Активний сільськогосподарський сектор, що включає як продовольство, так і технічні культури, є наріжним каменем для економічного зростання та суспільної стабільності. Інвестиції у виробництво продовольства та технічних культур мають піддурням сильну науково-дослідну базу. Результатом наукомістких удосконалень у сільському господарстві стає не тільки продовольча безпека, а й поліпшення якості навколишнього середовища та економічного розвитку. Дослідженнями які були виконані на замовлення Комітету з організації та політики сільськогосподарської науки, показали, що середньорічна мінімальна норма прибутковості державних інвестицій США в сільськогосподарські дослідження за останні роки перевищила 55%. Досвід американської системи ясно демонструє, що капіталовкладення в сільськогосподарську науку і техніку є розумною та необхідною складовою національної системи інвестицій.

Інноваційний розвиток сільського господарства України базується на здійсненні державної аграрної та інвестиційної політики, спрямованої на активізацію нововведень, як пріоритетної складової загальної стратегії підвищення національної конкурентоспроможності, створення умов для реалізації вітчизняними сільськогосподарськими підприємствами наступальної стратегії на зовнішніх ринках, підтримки конструктивної конкуренції на внутрішньому ринку, що буде стимулювати аграрні формування до інноваційної діяльності, забезпечення тісної інтеграції виробництва і науки, з метою сприяння випереджальному розвитку науково-технологічної сфери [1].

Сільське господарство має специфічні особливості розвитку, пов'язані з впливом на результати господарювання природних, кліматичних і економічних чинників, які в комплексі формують виробничий потенціал, що є найважливішим показником економічної оцінки сільського господарства. Ефективність розвитку сільськогосподарського виробництва та його потенційні можливості визначають географічні та кліматичні умови, забезпеченість земельними угіддями та їх якість, наявність живої та уречевленої праці тощо.

Розвиток сільського господарства передбачає розв'язання багатьох проблем, які виникають на етапі докорінних перетворень в аграрній сфері, особливо в умовах зменшення інвестиційної активності, через значне зношування основних засобів, уповільнення не тільки розширеного, але й скорочення простого відтворення. Ці негативні тенденції призвели до зменшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції в Україні, особливо тваринницької.

Подолання економічної кризи в аграрному секторі вимагає формування раціональної структури виробничого потенціалу і створення сприятливих умов для його використання. Вирішення цієї багатопланої проблеми має бути комплексним, тобто охоплювати всі види ресурсів, галузі та виробничі формування сільського господарства. Для цього необхідно змінювати державну політику, активно переходити на інноваційний тип розвитку.

Інноваційна діяльність у сільському господарстві – це комплексний процес створення нових або більш продуктивних високоврожайних сортів, погелів'я худоби, елітного насіння, високопродуктивних сільськогосподарських машин і агрегатів тощо, впровадження прогресивних техніко-технологічних, організаційно-економічних й управлінських рішень, комерціалізація сучасних споживчих норм [2].

Країни з розвинутою ринковою економікою надають пріоритетне місце вирішенню проблем сільськогосподарського виробника, аграрна політика відіграє важливу роль у цьому процесі. Так, у країнах ЄС державні субсидії в доходах фермерів становлять 49 відсотків, у Фінляндії – 71, Норвегії – 77, Швеції – 59, Японії – 66 відсотків і т.д.

Щоб створити сприятливі умови для інноваційного розвитку аграрного бізнесу в Україні, потрібно ліквідувати фінансову нестабільність сільського господарства, що стримує фінансових інвесторів. Заходи щодо фінансового оздоровлення підприємств АПК повинні стати пріоритетними в державній аграрній політиці.

Можна виділити три стратегічні напрями ресурсно-технологічного оновлення національного агропромислового комплексу [3]:

- створення і застосування технологій і біоресурсів, що сприяють здешевленню вироблюваної агропромислової продукції;
- розробка та впровадження технологій і біоресурсів, які дають можливість істотно підвищити якість продуктів харчування й аграрної сировини;
- створення та широкомасштабне використання технологій і основних біологічних засобів виробництва, що забезпечують випуск екологічно чистого продовольства й екологічну сільськогосподарську діяльність, переробку продукції землеробства та тваринництва

Література:

1. Продовольчий комплекс України: стан і перспективи розвитку. [Л.В.Дейнеко, А.О. Коваленко, П.І. Коренюк, Е.І. Шелудько]; За ред. чл.-кор. НАН України Б.М. Данилишина. — К.: Наук, думка, 2007. — 276 с.
2. Федун І.Л. Інноваційний напрям розвитку сільського господарства / І.Л. Федун // Інноваційна економіка. – 2007. – № 2 – С. 24-31.
3. Трегобчук В. Інноваційно-інвестиційний розвиток національного АПК : проблеми, напрями і механізми / В. Трегобчук // Економіка України. – 2006. – № 2. – С. 4–12.

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

УДК 621.431

Войтов В.А.,
професор, доктор технічних наук,
завідувач кафедрою транспортних технологій і логістики
Харківського національного технічного університету сільського господарства ім.П.Василенка
Ченурний Ю.В.,
начальник НЛК кафедри Конструкції та міцності летальних апаратів та двигунів
Харківського національного університету Повітряних Сил ім. Івана Кожедуба

МЕТОД ВІБРОАКУСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ КЛАПАННОГО МЕХАНІЗМУ ДВИГУНА ВНУТРІШНЬОГО ЗГОРАННЯ

Відмови систем двигуна внутрішнього згорання (ДВЗ) стоять у ряду перших із загального числа відмов автотракторної техніки [1]. Для їхнього визначення використовуються значна кількість методів і засобів діагностування [2]. Так, зокрема відомий віброакустичний метод [3-5].

На сьогоднішній день розроблені недорогі діагностичні засоби, що реалізують віброакустичний метод діагностування систем та вузлів автотракторної техніки.

Сконцентруємо увагу головним чином на газорозподільному механізмі ДВЗ. Стуки клапанів виникають при збільшенні теплових зазорів між стрижнями клапанів і носком коромисла в залежності від конструкції ГРМ. Ці чіткі дзвінкі стуки добре прослуховуються на прогрітому двигуні при малій частоті обертання колінчастого вала. Ясно чути стуки підшипників розподільного вала виявляються на малих обертах холостого ходу прогрітого двигуна. Найбільш важливими, з точки зору віброакустичної діагностики, є пружні коливання від зіткнень сполучених деталей. Змінність навантаження і зміна напрямку діючих сил в елементах механізмів при наявності між сполученими деталями зазорів призводить до ударів, що викликають вібрації деталей механізмів і всього двигуна.

Під час проведення експериментальних досліджень, з метою виявлення несправностей клапанів автомобіля Сенс 1.3, за допомогою шупа, здійснювався контроль зазорів в клапанах ГРМ. На прогрітому двигуні зазори по технічним вимогам повинні бути: для впускних клапанів - 0,15 мм; для випускних клапанів - 0,30 мм. Допуск на установку зазорів становить +/- 0,02 мм.

Перед основною частиною експерименту було проведено калібрування п'єзоелектричного датчика (рис. 1). З цієї метою на «холодному» двигуні, після зняття кришки ГРМ, шупом перевірялися зазори клапанів. Після чого встановлювалися номінальні значення зазорів і для них знімалася осцилограма віброімпульсів при робочому температурному режимі. На осцилограмі вимірювалася амплітуда,

відповідно до кожного клапану ГРМ. Далі з кроком 0,02 мм до 0,38 мм встановлювалися регульовальні шайби і для встановлених зазорів фіксувалися віброімпульси.

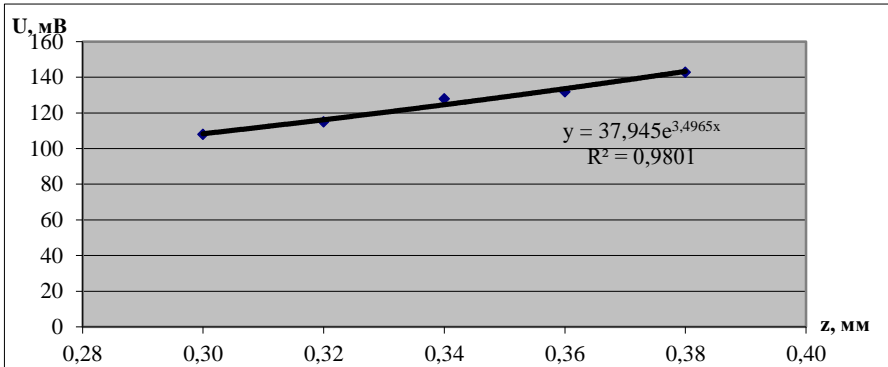

Рис. 1. Результати тарировки п'єзодатчика: залежність вихідного сигналу U , мВ від величини зазорів z , мм у клапанному механізмі ГРМ

Отримані результати тарировки з достовірністю 0,9801 були апроксимовані експоненційною лінією. Вигляд рівняння буде таким:

$$y = 37,945e^{3,4965 \cdot x} \quad (1)$$

де y - значення амплітуди віброімпульса, мВ, x - значення зазору в клапанному механізмі ГРМ, мм.

Для вимірювань, в результаті експериментів, амплітуд віброімпульсів і відповідних їм зазорів у клапанах ГРМ можна скористатися лінією тренда на рис. 1 і рівнянням (1). Множина повторень вимірювань амплітуд віброімпульсів їх фазових параметрів показали розбіжність максимум в 1-3% від вимірювання до вимірювання, що з достатньою точністю описує реальний вібраційний процес.

Проведені експериментальні дослідження дозволили встановити широкі можливості для використання віброапаратури при діагностуванні зазорів у клапанах ГРМ. Будь-які перевищення амплітуди сигналу віброімпульса вимагають регулювання зазорів штовхачів. Розроблені технологічні прийоми і в сукупності віброакустичний метод діагностування має суттєві переваги по відношенню до існуючих кращих аналогів (по компресії, по пульсаціям тиску у впускному колекторі, по зміні тиску в циліндрі, продування циліндра повітрям). У першу чергу це суттєва чутливість вібрації до зміни зазору, тоді як перераховані вище методи взагалі не дозволяють виявити зміну теплового зазору. А також можливість одночасного (відносного) спостереження за діагностуючими елементами ГРМ, у той час як аналоги вимагають проведення вимірювань в окремому циліндрі двигуна та електронні підсилювачі. У кінцевому підсумку це мінімум ніж в два рази зменшення трудомісткості процесу діагностування при високій достовірності контролю.

Література:

1. Соснін Д.А. Автотроніка. Електрообладнання і системи бортової автоматики сучасних легкових автомобілів: навч. посібник/ Д.А. Соснін. - М.: СОЛОН-Р, 2001. - 272 с.
2. Komorska, I. (2012), Diagnostic-oriented Vibroacoustic Model of the Reciprocating Engine, SolidStat, Vol. 180, pp. 214-221, available at: www.scientific.net (accessed 3July 2012).
3. Макушин А.А. Аналітичні дослідження впливу конструкції ГРМ на показники ДВС / А.А. Макушин. Автомобіл. пром-сть, 2012. - № 3, - С. 12-16.
4. Вітрогон О.О. Підвищення динамічних характеристик двигуна внутрішнього згорання / О.О. Вітрогон, Л.І. Соустова, А.С. Романов// Вістник СевНТУ. - 2016. - Т.4, № 5-4 (25-4). - С. 216-221.
5. Браїльчук А.П. Віброакустичний метод експрес-діагностики форсунок уприскування легких палив / А.П. Браїльчук, А.А. Трифонов, Р.С. Санов.- Х. вісник ХНАДУ, 2006. - Вип. 34-35. - С. 208-211.

Задира А.С.,
студент спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія»
Коледжу Миколайівського національного університету імені В.О. Сухомлинського
*науковий керівник: **Божко Н.В.**, викладач-методист, викладач вищої категорії*

ANDROID-ЗАСТОСУВАННЯ ДЛЯ ДОПОМОГИ ВЕДЕННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

В даній статті розглянуто програмна реалізація процесу контролю та ведення здорового способу життя за допомогою Android - додатку та бази даних SQL.

Ключові слова: *здоровий спосіб життя, гаджет, режим харчування, розклад дня, тренування, мобільний застосунок, ОС Android, SQLite.*

Постановка проблеми. Наявність сучасних технологій дає нам змогу не тільки полегшити життя, а ще й економить наш час. Інформація та дані все частіше розглядаються як життєво важливі ресурси, які повинні бути організовані таким чином, щоб ними можна було легко користуватися.

Найпоширенішою оперативною системою, в наш час для мобільних пристроїв є ОС Android. Android підтримує велику кількість засобів розробки та девайсів від різних виробників. Головна причина поширення ОС Android- безкоштовні засоби розробки, в той час як розробка під систему IOS вимагає високих початкових витрат.

Актуальність планування та ведення здорового способу життя викликана зростанням і зміною характеру навантажень на організм людини у зв'язку з ускладненням суспільного життя, збільшенням ризиків техногенного, екологічного, психологічного, політичного і військового характеру, що провокують негативні зрушення в стані здоров'я.

Мета дослідження: покращення стану здоров'я користувача, використовуючи зручний автоматизований спосіб моніторингу життєвого циклу дня.

Основні результати дослідження. Дієтологи на сьогодні помітили загальну тенденцію: люди, що регулярно займаються спортом і правильно харчуються, найбільш активні в соціальних мережах. Джерелом мотивації для них стала можливість ділитися своїми результатами з близькими, колегами, друзями.

Такий принцип ліг в основу багатьох фітнес-додатків, включаючи бігові додатки Nike Run Club і Strava. Останнє майже кожному вулицю перетворює в гоночний трек. Учасники змагаються, хто швидше пробіжить п'ять кілометрів в своєму районі чи підніметься на найближчий пагорб. Змагатися і комунікувати досягнення один одного можуть і друзі, і незнайомці - додаток по геолокації об'єднує людей.

Для досягнення поставленої мети повинні бути вирішені наступні задачі:

- проаналізувати особливості розробки бази даних для мобільних додатків;
- автоматизований розрахунок особистого розкладу дня;
- створення БД по продуктам харчування з можливістю її поповнення;
- автоматичний розрахунок вживаних та використаних калорій;
- ведення результативності виконання індивідуального розкладу дня;
- графічному представлення результатів.

Існують безліч рішень щодо того, як реалізувати поставлені цілі.

Одним із найбільш популярних є створення веб-застосунку. Дане рішення хороше тим, що можна зберігати великі об'єми даних, відносно просту реалізацію складного інтерфейсного рішення, та можливість обробки даних на сервері. Проте, це рішення накладає певні обмеження на користувача, а саме доступ до мережі інтернет.

Десктопний додаток вимагає постійного перебування за комп'ютером, отже не є хорошим рішенням. Що в рамках поставлених цілей не є можливим.

Для реалізації поставленої мети потрібно постійно мати доступ до програмного забезпечення, для того, щоб відразу вносити дані про зміни в організмі та отримання певних нагадувань від ресурсу, що допомагає вести здоровий спосіб життя.

Більшість аналогічних розроблених додатків являють собою певні реалізації великих баз даних, серед яких користувач має вручну вибирати серед необхідних параметрів. Цей підхід не є орієнтованим на зручність для кінцевого користувача. Програмний продукт, що розроблюється, має бути максимально зручним, гнучким у налаштуваннях та зрозумілим у користуванні.

Інтерфейс користувача повинен містити тільки необхідні користувацькі елементи, має мати ефективний функціонал для пошуку потрібної інформації. На даний час мобільні телефони настільки розвинені, що спокійно можуть вирішувати масштабні глобальні задачі. Мобільний телефон – це пристрій який постійно знаходиться з користувачем. Тому мобільний застосунок буде хорошим технічним рішенням для допомоги ведення здорового способу життя.

Для створення гарного дизайну додатку, перш за все, необхідно визначити цільову аудиторію.

Аудиторія програми в цілому – це, як правило, молоді люди і підлітки у віці від 12 до 30 років, які цікавляться соціальними і екологічними проблемами, що відчувають свою персональну відповідальність за кожну дію. Обмежень по відношенню до користувачів у використанні додатку немає.

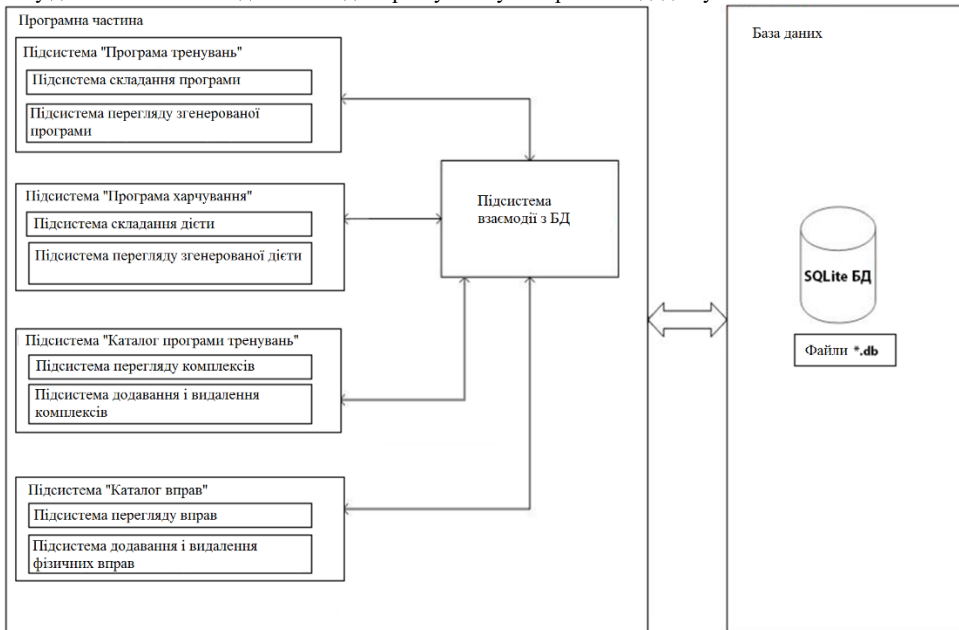

Рис. 1 – Структурна схема системи

Мобільний додаток з офлайн-доступом до даних, що містяться в ньому – оптимальний варіант. Смартфон завжди під рукою, а значить, не потрібно тримати в голові купу інформації.

Вхідною інформацією для застосунку є особиста інформація про користувача та відомості про продукти харчування. Вихідною інформацією є індивідуально підібраний та сформований розпорядок дня, контроль та графік зміни ваги, щоденник вживання калорій та контроль водного балансу в організмі користувача.

Для реалізації мобільного додатку розроблено модель роботи автоматизованої системи, структуру бази даних та ієрархічну модель мобільного додатку. Також наведено блок-схему алгоритму роботи блоку реєстрації та авторизації користувача, який належить до розгалуженого типу.

Розроблено базу даних, логіку програмного продукту та розмітку вікон Android-додатку. Розроблено інтуїтивно-зрозумілий інтерфейс користувача та визначено, що він належить до діалогу типу меню.

Структурна схема системи представлена на рисунку 1.

Для взаємодії продукту з базою даних використовується мова SQLite, для реалізації програмного застосування використано Android SDK.

Такий підхід зменшує накладні витрати, час відгуку і спрощує програму.

Проведене тестування підтвердило ефективність і правильність функціонування розробленої автоматизованої системи ведення сімейного бюджету.

Висновки та пропозиції. Впровадження мобільних Android - додатків для моніторингу і стабілізації особистого здоров'я допоможе користувачам підвищити їх особисту мотивацію в здійсненні контролю за станом свого здоров'я. Під час роботи розглянуто потенційну аудиторію споживачів проєктованого мобільного застосунку, визначено актуальність, функціонал, описані інтерфейсні елементи, вимоги. Розроблено БД та реалізовано додаток за допомогою Android SDK.

Список використаних джерел.

1. O.Zayackivska, O.Dorosh, I.Yermakova, N.Dorosh. Medical navigator SMART LION for m-health system. Proceeding of the of 9th International Forum on Innovative Technologies for Medicine (ITMED) . Suprashl, 3-5 December, 2015, С.11
2. Ахметов А. К. Операционная система Android: история создания и развития. Разработка приложений для платформы Android [Электронный ре-сурс]. — Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/operatsionnaya-sistema-android-istoriya-sozdaniya-i-razvitiya-razrabotka-prilozheniy-dlya-plat-formy-android>
3. Вілмор Дж. Х., Костілл Д. Л. Фізіологія спорту. К., 2003. С. 610–611.
4. Дорош О.І. Медичний мобільний пристрій на базі ОС Android // Вісник НТУ "Харківський політехнічний інститут". Серія: Інформатика та моделювання. – Харків: НТУ "ХПІ", 2015. – № 32. – С. 60-68.

УДК 004.422.81

Кривко С.В.,

студент спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія»

Коледжу Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського

*науковий керівник: **Божко Н.В.**, викладач-методист, викладач вищої категорії*

РОЗРОБКА АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ КЛІНІКИ

В даній статті розглянуто проєктування моделі інформаційної системи для автоматизації обліку послуг, які надаються пацієнтам приватної стоматологічної клініки.

Ключові слова: пацієнт, облік послуг, клініка, база даних, аутентифікація, медична карта пацієнта.

Постановка проблеми. Через швидкий темп розвитку ІТ-індустрії для ефективного управління необхідна автоматизація всіх процесів. Сучасні стандартні інформаційні системи не завжди враховують специфіку ведення обліку підприємств, які функціонують у специфічних секторах ринку. Стоматологічні клініки якраз і належать до таких категорій.

Використання комп'ютерних програм для ведення бізнесу - зручне та ефективне рішення. Автоматизація обліку діяльності клініки полягає у створенні високоякісного програмного продукту, що призначений для зберігання інформації про лікарів, пацієнтів клініки, допоміжної інформації про розпорядок роботи лікарні (кабінети, графіки роботи) і прийомі хворих, з можливістю внесення даних, вибірки і зміни даних, виведення інформації в необхідному форматі. Інформатизація стоматологічної клініки дає змогу на якісно новому рівні проводити як повсякденну оперативну роботу, так і аналіз стану надання стоматологічних послуг та перспектив діяльності клініки в цілому, приймати науково обґрунтовані управлінські рішення.

Мета дослідження: сприяти підвищенню якості ведення обліку діяльності стоматологічної клініки, розробка моделі та її впровадження в приватній медичній установі «32».

Основні результати дослідження. Предметною областю даного дипломного проєкту є дослідження роботи стоматологічної клініки.

Головна мета діяльності стоматологічної клініки полягає у наданні якісної медичної допомоги та своєчасному виявленні захворювань зубів. Процес діагностики є одним з найважливіших завдань і процесів діяльності стоматологічної клініки, оскільки результати діагностики визначають напрям і методи подальшого лікування.

Основним медичним документом, що відображає стан хворого і ефективність медичного обслуговування, є медична карта амбулаторного хворого, яка зберігається в реєстратурі клініки.

Інформаційна система повинна забезпечувати можливість введення, коригування, зберігання, пошуку і виведення необхідних даних для систематизації роботи стоматологічної клініки. Основною вимогою є простота у користуванні для лікаря, зняття для роботи з базою даних пацієнтів, можливість вибору та аналізу симптомів, визначення особливостей стану пацієнта.

Програмний комплекс «32» призначений для автоматизації реєстрації пацієнтів стоматологічної клініки, підвищення оперативності та інформативності діагностичних досліджень, ведення поліклінічної документації і представлення отриманих результатів у формі відповідних звітів визначеної зразка.

Система являє собою набір комп'ютерних програм, які охоплюють функції різних спеціалізованих структурних елементів сучасної стоматологічної клініки.

Система «32» - це автоматизована система ведення медичної документації, її систематизації та створення звітності лікарської діяльності відповідно до вимог МОЗ.

Основні можливості системи: облік фінансової інформації; зберігання картотеки в електронному вигляді, та друк їх при потребі; пряме отримання зображень з інтраоральних камер; редагування контекстних меню; зберігання та зручний перегляд кожного сеансу лікування; автоматизація заповнення анамнезів та скарг пацієнтів; розклад графіків лікування; SMS розсилка для пацієнтів з інформуванням про запис в клініці; автоматизоване створення та друкування звітної документації стандартних бланків форм; можливість створення архівів карток пацієнтів; можливість роботи в локальній мережі.

Усі ці можливості позбавляють лікаря нудної роботи по заповненню документів, плутанини в паперовій документації та помилок.

Система дозволяє істотно поліпшити якість обліку пацієнтів та послуг, скоротити витрати часу на облік, а також дозволяє краще аналізувати роботу клініки.

Економічна ефективність роботи полягає в наступному:

- збільшення кількості обслуговуваних пацієнтів;
- скорочення часу на оформлення медичної документації;
- зменшення числа можливих людських помилок.

Відмінною перевагою системи є зручний інтерфейс користувача, можливість розділення прав доступу до даних, оперативне налаштування під дане підприємство, надання кваліфікованої технічної підтримки та своєчасне доопрацювання і оновлення системи, а також у можливості впровадження нових модулів під потреби стоматологічної клініки.

Висновок та пропозиції. Проведено аналіз діяльності стоматологічної клініки, виявлено особливості її функціонування.

Розроблена концептуальна модель інформаційної системи, що відображає можливі взаємодії користувача і системи, спроектована і описана структура бази даних.

Розроблено інформаційну систему для роботи стоматологічної клініки, в якій була автоматизована частина завдань, пов'язаних з роботою з ведення медичних карт пацієнтів та історій хвороби, графіку прийомів лікарів та систематизації облікової інформації. Автоматизовані процеси реєстрації пацієнтів і відвідування клініки. Система має можливість поділу прав доступу до даних. Створена система має багатокористувальницький інтерфейс. Програма пройшла тестування і відповідає всім вимогам надійності та відмовостійкості.

Список використаних джерел.

1 Bommel J. H. Medical informatics / J. H. Bommel // Methods Informatics Medicine. – 1996. –Vol. 35. – P. 157–172.

2 Бородина Е. С. Компьютерная система управления стоматологической практикой «Dental 4 Windows»: возможность сосредоточиться на главном / Е. С. Бородина. – М: Стоматология, 2003. –№ 1. – 100 с.

3 Кардаш Я. Методика видобування знань для однієї базованої системи / Я. Кардаш, А. Кордіяк, І. Лясевич // Інформаційні системи та мережі. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2000. – № 3. – С. 31–42.

4 Нікольський Ю. Деревя прийняття рішень та їхнє застосування для прогнозування діагнозу у медицині / Ю. Нікольський, Ю. Щербина, Р. Якименко // Вісник Львівського Університету. Серія прикладної математики, інформатики. – 2003. – Вип. 6. – С. 191–211.

АНАЛІЗ SAFe ТА МОЖЛИВОСТІ І ДОЦІЛЬНОСТІ ЙОГО ЗАПРОВАДЖЕННЯ

SAFe – це фреймворк для управління компанією, в якій потрібно координувати роботу проєктів з 5 або більше задіяними SCRUM командами. SAFe представлений у вигляді ключових цінностей і принципів, Lean-Agile світогляду, плану трансформації і людей, які допоможуть впровадити SAFe. А найголовніше – це Lean-Agile лідерство. Не як окрема людина, а як компетенція у компанії, коли цілі команди діють проактивно і постійно покращують себе, процес і продукт. SAFe являє собою багатоступеневу структуру з різних методик Agile (рис. 1).

Сам фреймворк досить великий і нагадує конструктор, де ви вибираєте потрібну для себе конфігурацію. На сьогодні є 4 доступних варіанти фреймворка (Essential, Portfolio, Large Solution, Full Configuration), які покривають компанії і проєкти від ~30 до 20 000 чоловік.

Рівень команди. На рівні команди знаходиться практично традиційний SCRUM, з типовими двох-трьох тижневими спринтами, командами по 3-9 чоловік. Ключовою відмінністю є те, що команда перестає бути повнофункціональним незалежним модулем, і спринт перестає бути незалежним відрізком часу з повним життєвим циклом. Спринти об'єднуються в Program Increments та складаються зазвичай з 5 спринтів.

Рівень програми. На наступному рівні так звані Agile Release Train. Для управління 5 спринтовими відрізками з'являються нові функції:

System Architect / Engineer – це роль, необхідна для загального технічного та архітектурного бачення розробки продукту. Саме ця роль з'являється при масштабі, в зв'язку з тим, що в Scrum повнота технічних рішень приймається безпосередньо командою. Якщо у вас 100 чоловік, то їм буде проблематично виділити час і домовитися про єдині технічні рішення. Для цього і вводиться елемент централізації – роль, що забезпечує технічний напір.

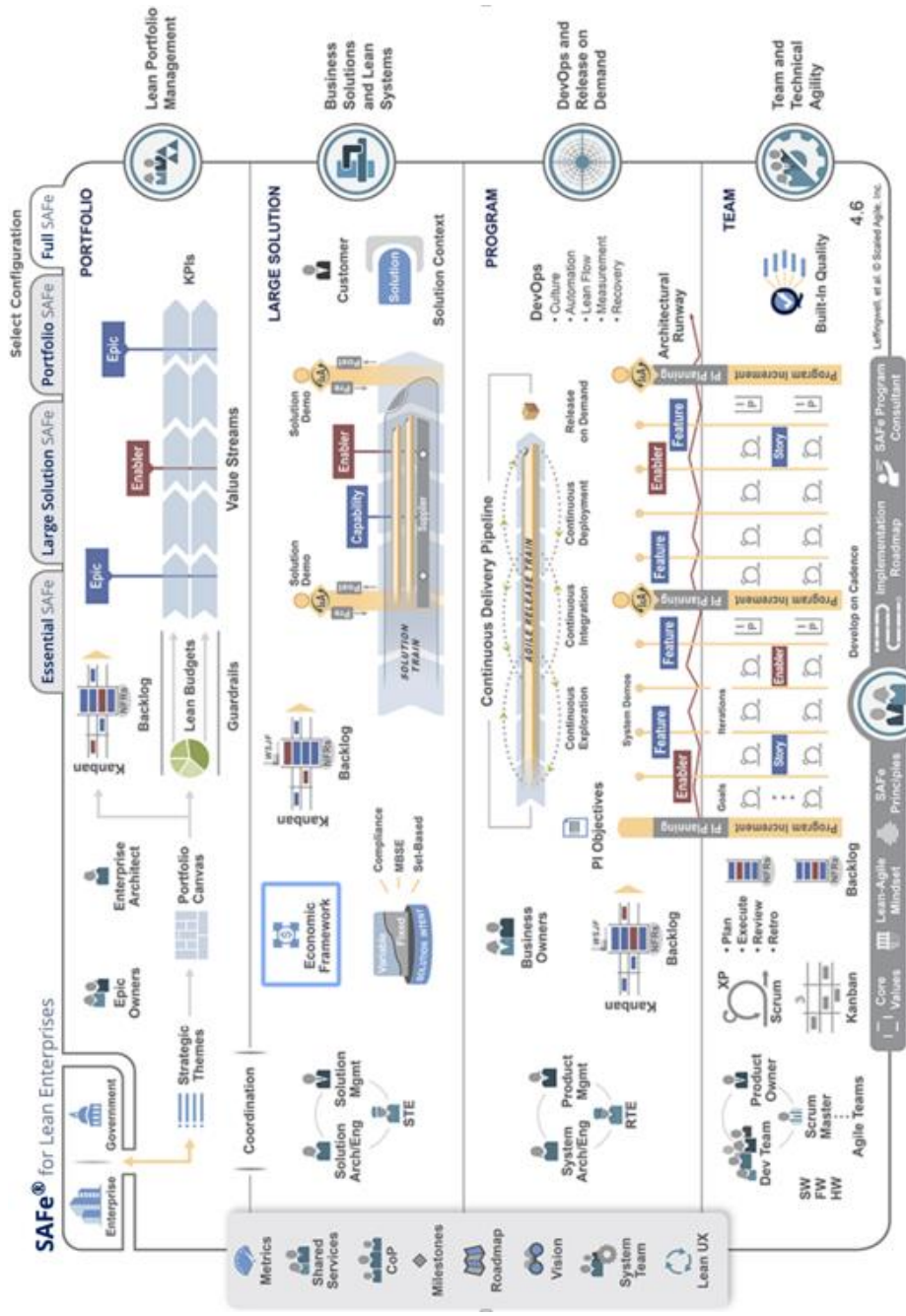
Product Management – це людина або люди (у великих продуктах найчастіше більше ніж один менеджер продукту), головне завдання яких – відповідати на питання: що ми робимо з точки зору продукту, його стратегії, бачення і т. ін. Погляд цієї людини спрямований назовні, на ринок і клієнтів.

RTE (Release Train Engineer) – це Scrum Master Scrum Master-ів, він відповідає за координацію, фасилітації та організацію процесу роботи програми. Лідер, ментор, коуч. Саме він допомагає усувати перешкоди на рівні програми, організовує церемонії рівня програми і т. ін.

Тут застосовуються деякі напрацювання з Kanban, зокрема, дошка, спосіб призначення пріоритетів, і в цілому залишається принцип вимірювання історичної продуктивності команд (velocity) і проєктування того, що буде побудовано в кінці часового відрізка на протязі підходу до оцінок, і призначенням термінів виконання для вже зафіксованого функціоналу (score).

Події	Scrum	SAFe Program level
Каденція	Sprint 1-4 тижні	PI (Program Increment) 8-12 тижнів
Підготовка до планування	Backlog refinement	Підготовка під час Innovation and Planning Iteration
Планування	Sprint planning	PI (program increment) planning
Синхронізація під час виконання	Daily stand-ups	Scrum of Scrums PO sync ups
Завершення	Iteration review Iteration Retro	System Demo Inspect & Adapt

Таблиця 1 – Порівняння церемоній у Scrum і SAFe

Lean-Agile Leadership

Церемонії

Аналогічно Scrum, в якому є планування, виконання спринту і його завершення, на рівні програми вводяться свої події (табл. 1).

Великі системи

Над програмним рівнем координація між відділами, директорами і клієнтом. Тут більше ідея запозичена з Lean Agile, але зберігаються ті ж інструменти з Kanban. На цьому рівні також проводиться аналіз економічної доцільності змін. Будь-які зміни проходять через попередній аналіз, де висувається гіпотеза про майбутню зміну, і далі ця гіпотеза або підтверджується або відхиляється. Також, створюються плани робіт на 12-36 місяців.

Портфоліо

Над рівнем великих систем йде управління портфоліо. Розподіляються кошти на різні напрямки в бізнесі. Використовується lean portfolio management, використовуючи стратегію розвитку компанії вибирають напрямки, від яких можна отримати віддачу. Тут приймаються рішення про купівлю або злиття з іншими компаніями, створення нових напрямків бізнесу, закриття старих. Регулярно проводиться коригування і перерозподіл бюджету (на протипагу кварталним або річним планам). Для кожного компонента портфоліо встановлюється набір більш-менш стандартизованих метрик, і далі все оцінюється за ними.

Впроваджувати чи ні?

Безумовно, відповідь на це питання може дати тільки ваша компанія, бо тільки ви розумієте ваш контекст, специфіку і можливості. Зі свого ж боку я хочу поділитися підказками, які допоможуть вам зорієнтуватися:

У вас 4-5+ команд, між ними є залежності, які необхідно відстежувати. Вони працюють над одним продуктом або кількома взаємопов'язаними. У вас є необхідність в синхронізації роботи, багато людей, але не зрозуміло хто чим займається, і потрібно оптимізувати систему в цілому. Тоді я однозначно рекомендую звернути увагу на SAFe.

Якщо у вас 4-12 команд, між ними немає залежностей, але хочеться однаково високого рівня якості, єдиних практик з управління проектами, тоді вам доцільніше розглянути класичний PMO (Project Management Office).

Якщо у вас 3-4 команди, які працюють над одним продуктом, то, найімовірніше, звичайний Scrum or Scrums вже спростить вам життя і вирішить проблему синхронізації. А якийсь додатковий фреймворк з масштабованості буде занадто дорогим з точки зору зусиль/витрат і одержуваної вигоди.

Література

1. Dean Leffingwell. SAFe 4.5 Reference Guide: Scaled Agile Framework for Lean Enterprises, 2018. – 816 p.
2. Alex Yakyma. The Rollout: A Novel about Leadership and Building a Lean-Agile Enterprise with SAFe®, 2016. – 370 p.

Лесик В.А.,

студентка кафедри інженерії програмного забезпечення,

Вовк Р.Б.,

к. т. н., доцент кафедри інженерії програмного забезпечення

Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ МЕДИЧНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Стрімкий розвиток інформаційних технологій суттєво вплинув на таку галузь як медицина. Комп'ютеризація медичної сфери веде за собою розробку медичних інформаційних систем – складних комплексних програмних продуктів, що здійснюють обробку величезних масивів інформації. Зазвичай таку систему впроваджують в межах одного медичного закладу, яка зберігає та обробляє дані про пацієнтів, перебіг їхніх захворювань, процес лікування з можливістю обміну даними з іншими медичними установами або лабораторіями.

Але перш ніж розпочати розробку будь-яких програмних продуктів, що мають відношення до медичної сфери всі учасники команди розробників зобов'язані пройти сертифікацію HIPAA [1]. Це стосується не лише розробників та тестувальників, а й менеджменту, оскільки сертифікат HIPAA підтверджує, що людина чітко розуміє головні положення та принципи процесу обробки медичної

інформації. HIPAA – це стандарт для розвитку програм у галузі охорони здоров'я, порушення якого веде за собою фінансову компенсацію або навіть і кримінальну відповідальність.

Як і в розробці будь-якого іншого програмного продукту першим етапом є *постановка задачі* та визначення вимог до медичної інформаційної системи. Центральним компонентом виступає база даних, визначаються обов'язкові дані, на роботі з якими буде ґрунтуватися подальший функціонал. Далі складається перелік основних функціональних елементів. Медична карта пацієнта та робота з нею зазвичай є основною частиною з якою працює система. Кожен медичний заклад, залежно від спеціалізації, потребує різних специфічних компонентів, тому слід виділити такий функціонал, як, наприклад перенаправлення пацієнта до іншого спеціаліста, відправка матеріалу на аналіз та отримання результатів, а якщо аналізами займається окрема лабораторія то слід враховувати сумісність даних. Також в медичній системі має бути передбачений функціонал для самого пацієнта, такий як можливість запису на прийом, нагадування про вакцинацію, регулярний огляд або позаплановий прийом. Окремо для роботи стоматологів в систему здійснюють інтеграцію такого елемента як зубна карта [2].

Часто до медичної інформаційної системи розробляється адміністративний модуль. Його призначення може бути різним і може складатися з багатьох частин, наприклад це може бути робота з фінансами: інтеграція системи оплати за послуги, нарахування заробітної плати тощо. Важливо враховувати сумісність даних із бухгалтерськими системами. Сюди також можна додати систему контролю роботи працівників у вигляді розподілу робочих годин чи чергувань. Важливо враховувати те, що однією з головних цілей розробки медичних інформаційних систем є мінімізація або й повне позбавлення від паперової документації. Всі документи, що лікар чи пацієнт заповнює від руки повинні бути в електронному вигляді з можливістю їх подальшого друку. У процесі розробки медичної інформаційної системи важливими показниками є точність, надійність, а також безпека даних, оскільки лікарі та пацієнти надають особисту інформацію, розголошення якої може вестися за собою кримінальну відповідальність.

Наступним етапом є *розробка інтерфейсу користувача*. Легкість сприйняття інформації та її небагатозначність гарантовано полегшають роботу лікаря – не потрібно буде “розшифровувати” історію хвороби пацієнта. Швидкий, легкий та повний доступ до електронної медичної картки допоможе лікарю в його роботі та встановленні діагнозів. Простота використання, інтуїтивно зрозумілий інтерфейс дозволить лікарю легко заносити нові дані, а пацієнту бачити свій діагноз та призначені медикаменти.

Приступаючи до *тестування* медичних інформаційних систем важливо пам'ятати що найбільше часу слід приділити тестуванню функціоналу. Щоразу після додавання нових модулів чи виходу нової версії програмного продукту важливо проводити інтеграційне та системне тестування. За можливості варто проводити не тільки ручне тестування, а й автоматизоване, оскільки воно вважається надійнішим і потребує менше затрат часу. В такому випадку важливими є знання та досвід тестувальника, оскільки саме він відповідатиме за аналіз результатів тестування. При тестуванні зазвичай використовують максимальну кількість методів та технік тестування. Від ступеня покриття функціоналу тестами залежить робота всієї системи. Кінцевим етапом тестування є приймальне тестування, яке проводять фахівці які безпосередньо будуть працювати з програмним продуктом. На основі їхніх висновків доопрацьовують медичну інформаційну систему та передають її в експлуатацію.

Супутня *програмна документація* також є частиною медичної інформаційної системи. Вона містить важливу інформацію щодо використання програмного продукту, його архітектури. Її наявність критично важлива у випадку подальшої модифікації чи доопрацювання.

Вартість розробки таких систем не може бути низькою, оскільки від працівників вимагається високий рівень знань, спеціальна сертифікація HIPAA, а програмний продукт часто є повністю унікальним. Використання вже існуючих модулів може значно здешевити розробку, але в таких випадках є ризик несумісності модулів чи даних.

Отже, при побудові медичних інформаційних систем слід врахувати всі потреби майбутніх потенційних користувачів та забезпечити максимальну функціональність програмного продукту. В процесі самої розробки варто використовувати ті інструменти, які призначені для реалізації поставлених завдань.

Література:

1. What is HIPAA Certification? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.hipaajournal.com/what-is-hipaa-certification/>
2. What is a Health Information System? | Digital Guardian [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://digitalguardian.com/blog/what-health-information-system>

ОГЛЯД АПАРАТНИХ РІШЕНЬ ДЛЯ ШИФРУВАННЯ ДАНИХ ТА ДЛЯ ВИКОНАННЯ ДВУХФАКТОРНОЇ АУТЕНТИФІКАЦІЇ

Безпека даних у інформаційних системах та середовищах з кожним роком стає все пріоритетнішою. Буквально пару років тому назад, чотирирозрачний PIN код чи звичайний цифробуквений пароль був досить прогресивним способом надання доступу до даних та аутентифікації користувача. Проте, окрім власне криптографічних способів захисту даних розвивається і засоби протилежні до останніх.

Суттєво покращує дану ситуацію використання шифрування чи цифрових підписів важливої інформації. До таких програмних рішень можна віднести PGP та його відкриту реалізацію GnuPGP. В загальному, логіка використання PGP полягає в створенні користувачем пари ключів – відкритого і закритого. Відкритий ключ використовується для шифрування і перевірки цифрового підпису. Закритий ключ – для декодування і створення цифрових підписів. Закритий ключ необхідно обов'язково зберігати у захищеному вигляді – на надійному накопичувачу чи апаратному ключі [1].

Апаратний ключ – цифровий пристрій, який надає криптографічні дані, які використовуються програмною системою для надання доступу до тих або інших даних чи їх шифруванню. Під криптографічними даними мається на увазі ключ-значення, яке використовується для шифрування даних [2]. В більшості джерел, замість поняття “апаратний ключ” використовується синоніми “токен” або “ключ”. В плані форм-фактору, це може бути пристрій у вигляді USB накопичувача, смарт карти, RFID брелка, тощо. Однією з відкритих реалізацій апаратного ключа є GNUK.

GNUK – реалізація криптографічного USB токена для GNU Privacy Guard; особливістю є підтримка OpenPGP. Перевагою GNUK є можливість створення та використання власного апаратного забезпечення на основі мікроконтролера STM32 та підтримка RSA-2048/4096. В данному випадку, токен використовується як емулятор OpenPGP смарт карти. Така карта може зберігати в собі GPG, SSH ключи. Серед прикладів застосування останніх можна навести:

- зберігання SSH ключів;
- підпис файлів, електронних листів, тощо;
- підпис GIT комітів;
- вхід в операційну систему.

Окрім GNUK як варіант використання апаратних токенів може бути U2F токени, які дозволяють користувачам використовувати останні для двухфакторної аутентифікації в більшості інтернет ресурсів. Проток U2F заснований на криптосистемі з відкритим ключем [3]. На даний момент, всі десктопні браузерери підтримують даний протокол, окрім них, навіть деякі браузерери в операційній системі Android. В загальному, алгоритм дії наступний:

- перевіряюча сторона – як приклад, веб сервер – відправляє деякі дані для підпису пристроєм; користувач має “підтвердити присутність користувача”, як приклад, натиснути кнопку;
- пристрій генерує пару ключів;
- пристрій повертає відкритий ключ та дескриптор ключа для перевірки перевіряючої стороною;
- якщо перевірка пройшла, користувачу надається доступ до даних.

Література

1. Zimmermann, Philip (1995). PGP Source Code and Internals. MIT Press. ISBN 0-262-24039-4. Author's preface
2. RFC 5639 — Elliptic Curve Cryptography (ECC) Brainpool Standard Curves and Curve Generation.
3. Malte Kahrs, Dr. Kim Nguyen. Future Ecosystems for Secure Authentication and Identification // ISSE 2015. — Springer Vieweg, 2015. — P. 12—21. — 315 p. — ISBN 978-3-658-10934-9. — ISBN 978-3-658-10933-2. — doi:10.1007/978-3-658-10934-9_2

Слепужніков Є.Д.,
викладач кафедри СХХТ Національного університету цивільного захисту України,
Фідровська Н.М.,
професор кафедри будівельних і дорожніх машин
Харківського національного автомобільно-дорожнього університету
Варченко І.С.
старший викладач кафедри ПТМ Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»

ПЕРЕВІРКА НАВАНТАЖЕНЬ ВИНИКАЮЧИХ В МЕТАЛОКОНСТРУКЦІЯХ МЕТОДОМ ТЕНЗОМЕТРІЇ

Складність конструктивних форм вузлів і деталей сучасних машин, різноманіття діючих на них навантажень в переважній більшості випадків не дозволяють визначити напружений стан розрахунковим шляхом або моделюванням при створенні машин нових конструкцій [1].

Найбільш оптимальним методом експериментального дослідження локальної області установки в процесі експлуатації являється тензометрія [2].

Тензорезистори являють собою резистори, опір яких змінюється зі зміною їх лінійних розмірів під дією зовнішніх факторів (рис. 1). Робота тензорезисторів заснована на явищі тензоефекту: зміні опору провідників при їх механічній деформації.

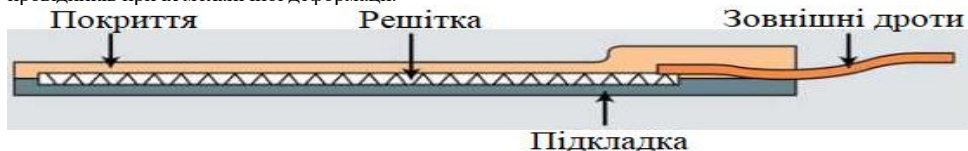

Рис. 1. Схема тензорезистору з дротинним чутливим елементом.

Тензорезистори бувають дротяні, фольгові і напівпровідникові. Геометричні розміри тензорезисторів перших двох типів змінюються при їх деформації. Основну роль в утворенні електричного сигналу в напівпровідникових тензорезисторах грає зміна їх питомого опору під дією механічного навантаження.

Чутливість як механічних, так і напівпровідникових тензорезисторів оцінюється коефіцієнтом тензочутливості k , визначеним тензоефектом:

$$k = 1 + 2\mu + \nu = (\Delta R/R) / (\Delta l/l)$$

де:

μ – коефіцієнт Пуассона;

ν – коефіцієнт зміни питомого опору провідника;

ΔR – приріст опору провідника;

R – опір провідника;

Δl – приріст (зменшення або збільшення) геометричних параметрів провідника;

l – довжина провідника.

Дротяний тензорезистор являє собою решітку з дроту діаметром 0,02 – 0,05 мм., наліплену на основу (підкладку) тонкого паперу або лакової плівки.

Як матеріал для дроту найчастіше використовується константан, що характеризується досить великим коефіцієнтом тензочутливості k і малим температурним коефіцієнтом опору (Cu-Ni-Mn).

Література:

1. Fidorovska N. A contact problem solution with taking into account shear deformations / N. Fidorovska, E. Slepuzhnikov, I. Perevoznik // Science and Education a New Dimension. Natural and Technical Sciences. – 2019. – VII (23), Issue: 193. P. 80 – 81. doi.org/10.31174/SEND-NT2019-193VII23-20

2. Ступницький В.В. Дослідження залишкових напружень та деформацій методом ультразвукової акустичної тензометрії / В.В. Ступницький, Я.В. Долиняк // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Оптимізація виробничих процесів і технічний контроль у машинобудуванні та приладобудуванні : збірник наукових праць. – 2015. – № 822. – С. 58–66.

МОДЕЛЮВАННЯ ПЕРІОДИЧНИХ СИГНАЛІВ З КОЛЬОРОВИМ ШУМОМ

З точки зору математики, сигнал – це функція, яка містить математичний опис фізичних властивостей, стану або поведінки будь-якої фізичної системи, об'єкта, середовища або явища. Так як будь-який вимірний сигнал містить як інформативну, так і неінформативну (так званий шум) складові, метою обробки сигналів є отримання корисної складової сигналу і її перетворення в форму, зручну для сприйняття і подальшого використання.

Шум завжди присутній у вимірних сигналах, тому завдання виявлення корисних складових сигналів на фоні шуму залишається однією з найважливіших і актуальних завдань обробки сигналів у багатьох прикладних областях, таких як: медична та технічна діагностика, радіолокація, радіонавігація, відстеження переміщень вантажів, юстирування космічних об'єктів, тощо.

У природі існує безліч «кольорів» шуму: синій, червоний або коричневий, рожевий, фіолетовий. Але в технічній сфері найчастіше зустрічається поняття «білий шум» – випадковий процес з рівномірно розподіленою по всіх частотах спектральною щільністю потужності. Білий шум існує тільки в природі, а в техніці смуга його частот завжди обмежена на деякому проміжку.

Часто мірою відмінності корисної складової сигналу на фоні шуму служить відношення сигнал/шум – безрозмірна величина, що показує відношення потужності корисного сигналу до потужності шуму.

У зв'язку з різноманітністю шумових процесів, метою даної роботи є моделювання кольорового шуму різної природи. Серед розглянутих шумів можна виділити наступні: синій, рожевий (рис. 1), червоний, фіолетовий і білий гаусівський.

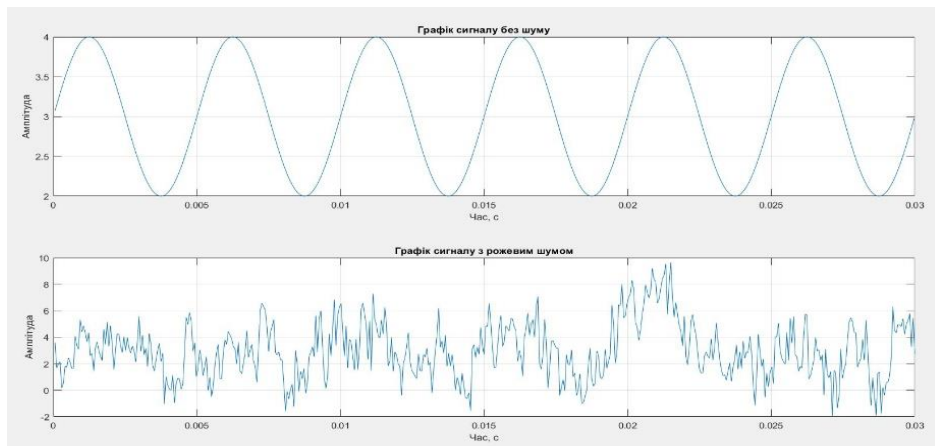

Рисунок 1 – Графік періодичного сигналу та його адитивної суміші з рожевим шумом

Для розробки ефективних методів обробки сигналів з наявністю перерахованих шумів в математичному пакеті Matlab створено їх адитивні суміші з періодичним (гармонічним) сигналом з різними частотами що відрізняються на один порядок одна від одної. Проведено аналіз форми отриманих сигналів. Зроблено висновок, що для більш якісної оцінки впливу шумових складових при моделюванні необхідно враховувати співвідношення сигнал/шум.

Надалі планується розробити ефективний метод апроксимації періодичних сигналів при наявності шуму, а також провести дослідження впливу співвідношення сигнал/шум на точність апроксимації.

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

*Піскорська Катерина Михайлівна,
вчитель англійської мови Новогулівської гімназії
Житомирського району Житомирської області*

ЕЙДЕТИЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (АНГЛІЙСЬКОЇ)

Однією з актуальних проблем теперішньої освіти є негативний вплив інформаційного стресу на здоров'я дітей, пов'язаний з великим обсягом доступної для дитини інформації та її неструктурованістю, що призводить до перевантаження пам'яті дітей. Тому з метою забезпечення здоров'язберігаючих технологій доречним буде використання на уроках англійської мови ейдетичної технології. Зазначена технологія спрямована на розвиток креативного мислення, творчої уяви, формування умінь оперувати інформацією, подавати її образами, взаємопов'язувати у зв'язний текст.

Ейдетика – це напрямок психологічної науки, який вивчає методи та прийоми легкого запам'ятовування та відтворення інформації за допомогою зорових уявлень, образів та відчуттів з використанням ігрових прийомів[1].

Ейдетика у вивченні іноземної мови виконує наступні задачі:

- 1) під час створення власних картинок дитина підвищує власну самооцінку через самовиконання поставленої задачі;
- 2) дитина вчиться чути інших дітей, порівнюючи інші рішення задач з своїм, а головне акцентуючи вибір інших учнів;
- 3) ставлення до навколишнього світу автоматично буде позитивним, бо ейдетика - це гра. А гра - це радість. Радість тягне за собою задоволення;
- 4) дитина переконається, що вона може виконати не лише програму «мінімум», але й підвищити свою професійну діяльність [4].

Ейдетична технологія має таку структуру:

- 1) ознайомлення зі словами англійської мови та їх перекладом на українську мову;
- 2) підбір українського слова подібного за звучанням до поданого англійського;
- 3) знаходження образу до слова і оформлення його у чорно-білий малюнок;
- 4) пропис англійського слова у контури малюнка;
- 5) фарбування малюнка різними кольорами;
- 6) об'єднання всіх слів у одну зв'язну розповідь[2].

Ейдетична технологія полягає у простому алгоритмі роботи з новими словами:

- нові та незнайомі слова міняються на знайомі, звукова оболонка яких подібна до перших, та вставляються їх у кумедну історію;
- до значень цих слів підключається власна уява, оживає історія та розмальовується чорно-білий малюнок, вписуючи у його контури англійську фразу;
- забезпечується простір для фантазій [3].

Наведений алгоритм заснований на довготривалих фізіологічних дослідженнях та експериментах. Шлях, який одного разу було прокладено в пам'яті, згадується дуже легко та швидко за умови, що головний предмет чи поняття відомі [5].

Наприклад, в англійській мові перед іменником в однині обов'язково потрібно ставити артикль, а/an чи the. У множині можна ставити лише the. Крім цього, існує багато додаткових правил та винятків щодо вживання артиклів. На початкових етапах вивчення мови учні часто заплутуються і не знають, який артикль вживати. Тому для початківців пропонується погратися з 14 словами, якими легко можна замінювати артиклі [6].

1. Мій, моя, моє — my	8. Цей, ця, це — this
2. Твій, твоя, твоє — your	9. Ці — these
3. Наш, наша, наше — our	10. Той, та, те — that
4. Їхній, їхня, їхнє, їхні — their	11. Ті — those
5. Його (лише чоловіка) — his	12. Будь-який — any

6. Її (лише жінки) — her
 7. Його, її (але не людини) — its
 13. Якийсь, якась, якісь — some
 14. Ні, зовсім немає — no

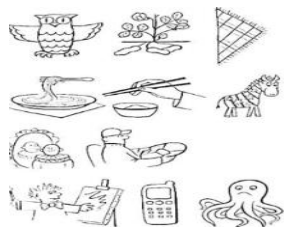
Отже, пропонується гра: підібрати українські слова, які мають подібне звучання в англійській мові. [7].

1.
 1 My — МАЙка на драбині
 2 Your — ЙОРж на сковорідці
 3 Our — сАУна, в якій висять віники
 4 Their — ЗІР сови
 5 His — араХІСовий куц
 6 Her — моХЕРова хустка
 7 Its — ІТалійські С пагеті
 8 This — З'Істи що-небудь китайськими паличками
 9 These — Зірчаста Зебра (зебра, яка має на тілі зірки)
 10 That — дЗЕркало Театральне, в яке дивиться актор
 11 Those — Зосереджений водій
 12 Any — гЕННї з піднятим догори волоссям
 13 Some — телефон САМСунг
 14 No — НОги восьминого

2. Малюються чорно-білі малюнки, які позначають ці слова-образи.

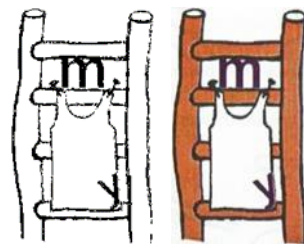

3. Прописуються фломастером синього або якогось іншого темного кольору англійські слова в цих малюнках та розфарбовуються кольоровими олівцями, не пропускаючи останній етап, так як він надзвичайно важливий. Таким чином запам'ятовується правопис цих слів.

4. Складається речення в розповідь. Наприклад:

МАЙкою МОЄЮ, що висіла на драбині, коти зловили ЙОРжа ТВОГО і поклали на тарілку, щоб з'їсти в сАУні НАШІЙ, котра працює тільки по суботах. ЇХНІ школярі мають такий гарний ЗІР, як у сови. Тому директор школи просить своїх підопічних збирати ЙОГО араХІС на полях. Весь врожай учні складають на моХЕРову хустку, яка належить ЙІ, тобто дружині директора. Зірчаста Зебра (зебра, яка має на тілі зірки) кожного дня їсть ці довжелезні ІТалійські Спагеті — її улюблене блюдо. Однак, важко ЦЕ З'Істи китайськими паличками. В ТЕ дЗЕркало Театральне дивиться актор і бачить там ТИХ ЗОСереджених водіїв. ГЕННї з піднятим догори волоссям зображує ЯКИЙСЬ малюнок. Він намалював телефон САМСунг, а на екрані був восьминіг, в якого на НОгах зовсім НЕМАЄ волосся.

Можливо хтось не знає як працювати з фразовими дієсловами? З ейдетичною технологією це легко! Фразові дієслова складаються з двох або трьох слів. Візьмемо, наприклад, фразове дієслово “put by”[8].

1. Читається український переклад фрази та англійський еквівалент: відкласти трохи грошей, щоб використати їх потім; put by

2. Підбирається образ рідною мовою. Причому, звертається увага лише на приголосні звуки англійського сова:

Put By = ПТБ Наприклад: ПоТреБа

3. Складається невеличка розповідь, в яку включаються і образ, і варіанти перекладу: Кріт сказав: — Для того, щоб задовільняти ПоТреби нареченої, потрібно ВІДКЛАДАТИ ТРОХИ ГРОШЕЙ щомісяця.

4. У готовий чорно-білий малюнок вписується фломастером темного кольору англійська фраза, причому так, щоб букви накладалися або вписувалися в лінії.

5. Кольоровими олівцями розфарбовується малюнок і УЯВЛЯЄТЬСЯ розповідь пункту 3

Як бачимо, під час використання ейдетичної технології застосовуються нестандартні прийоми, які вчать дитину фантазувати, викликають у неї лише позитивні емоції. Саме завдяки ейдетичній технології можна перетворити вивчення нових іноземних слів на цікавий і творчий процес [9]. Таким чином, застосування ейдетичної технології передбачає розвиток творчого мислення, пам'яті та уяви, вміння швидко і точно відтворити отриману інформацію. Уміння уявляти й фан-тазувати допомагає легко сприймати, а потім і від-творювати цікаву інформацію без перевантаження учня, без зусиль на «зубріння» [10]. У школі, зазвичай, повторюється невдалий сценарій: запам'ятайте, вивчіть, запишіть слова в словник і вивчіть їх! А ейдетична технологія дозволяє розвивати творчість: уявіть собі, фантазуйте, розслабтеся! Така ситуація однозначно дає учням змогу комфортно здобувати нові знання. Складність описаної методики полягає лише в тому, що вона незвична. Її перевага: вимагає невеликих витрат часу для того, щоб навчити учнів засвоювати нові слова, уявляючи їх значення й образи-асоціації. Знання будь-якої мови — це система уявлень про вимовлене й написане. Уявляючи, фантазуючи та малюючи - учень грає. Проте така гра є працею, але не важкою. Учень грає в неї шоразу швидше, спритніше — і, як наслідок, під керівництвом учителя запам'ятовує за 40 годин до 2000 слів.

Література

1. Антошук Є. В. Швидка педагогічна допомога - вчимося запам'ятовувати/Антошук Є.В.- Ю КІМО; РУТА, 2001.
2. Антошук Є. Знайомтеся, ваша пам'ять/Антошук Є.В.- К.; Шкільний світ, 2010.
3. Антошко І., Дерябіна Н. Словник тренажер дієслів англійської мови. – Рівне: ПП ДМ, 2011. – 200 с.
4. Васильєва Е. Е., Васильєв В. Ю. неправильных глагола с уникальной системой их запоминания/ Васильєва Е. Е., Васильєв В.Ю. -АСТ- Астрель, В КТ, 2010.
5. Васильєва Е. Е., Васильєв В.Ю. Суперпам'ять для всіх/ Васильєва Е.Е., Васильєв В.Ю.- АСТ-Астрель: Хранитель, 2006.
6. Гарибян С.А. Чудо-словарь Английский без англійського (БЕ)Л/ Гарибян С.А. - М.: ООО Самвел.ру: АС - Траст, 2008.
7. Эрик В. Гуннемарк, Д. Спивак- Биретолитлот. Искусство изучать языки/Эрик В. Гуннемарк, Д. Спивак. - Эксмо, 2007.
8. Лурія А.Р. Маленькая книжка о большой памяти/Лурія А.Р. - М.- Эйдос, 1996.
9. Матюгин И.Ю. Методы развития памяти, образного мышления, воображения/Матюгин И.Ю. - М.: Эйдос, 1996.
10. Rawdon Wyatt, Check Your English Vocabulary for IELTS; All You Need to Pass Your Exams (Vocabulary Workbook). - A&C Black, London, 2009.

Сайко М.А.,

*аспірант катедри германської філології та перекладу імені Тараса Кияка
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

СТАНДАРТИЗАЦІЯ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ (ЗАСАДА ТЕРМІНОТВІРНОЇ ПОХІДНОСТІ)

Зважаючи на беззаперечне панування з'явища термінологічної неоднорідності в українській медичній термінології, постає нагальна потреба напрацювання основоположних засад її стандартизації. Запропонована розвідка провадиться на площині перекладового термінознавства, що уможливило висвітлювання питання *терміновтірної похідності* на матеріалах перекладних джерел та міжнародних термінологічних стандартів.

У контексті термінології сучасного українського перекладового термінознавства, що її напрацьовує автор цієї розвідки, необхідно зауважити, що його категорійний апарат значно відрізняється від того, що ним оперують загальне мовознавство та термінознавство. Дослідники, що здійснюють свої розсліди на

площині перекладового термінознавства, повинні послуговуватися терміном *варіантний відповідник*, а не *синонімний (синонімічний) термін* чи *термін-синонім*, позаяк *синоніми* – близькі за значенням слова, а *варіантні відповідники (терміни)* – лексеми, що мають спільний означуваний предмет, а отже однакове (а не близьке) лексичне значення.

Без пересадки можна ствердити, що співіснування однозначних термінів чужомовного та рідномовного походження, а також багате рідномовне терміновірне справилля, належать до одних із чинників, що сприяють зародженню з'явища термінологічної неоднорідності (з'явища варіантних відповідників). Автор цієї розвідки поділяє думку проф. Т. Кияка щодо того, що вжиток термінів чужомовного походження (термінів-інтернаціоналізмів) потрібно узгоджувати із вжитком термінів рідномовного походження (ХІ заповідь) [3, с. 45]. Однак у контексті стандартизації медичної термінології неабиякої значущості набувають уже наявні уніфіковані переліки термінів, до яких, приміром, належить український варіант «*Міжнародної анатомічної номенклатури*». Наразі чинною анатомічною номенклатурою є редакція І. Бобріка та В. Кошевнікова 2001 року, це – «*Міжнародний і національний стандарт, обов'язковий для позначення анатомічних структур у підручниках, навчальних посібниках, ... словниках, лекціях, статтях не лише з анатомії людини, а й усіх медичних дисциплін, де використовується анатомічна термінологія*» [1, с. 2]. Звідси можна висновувати, що запропоновані у ній відповідники до латинських термінів є матеріалом для подальшої стандартизації української медичної термінології. Окремої зауваги потребує однак той факт, що навіть вона містить низку *термінологічних симулякрів*, сторонніх тіл, що видають себе за «*природний і повновартісний «орган» української медичної терміносистеми*» [5, с. 116].

Яскравим прикладом багатозначності термінів (зокрема терміновірних первнів) у чинній анатомічній номенклатурі є похідні відповідники до латинських термінів *spina* та *medulla spinalis* (див. Табл. 1):

(-)ОСТЬ(-)	СПИННИЙ	(-)СПИННОМОЗКОВ(-)
(Spina – ость): Pars spinalis – остьова частина	Medulla spinalis – спинний мозок	A. spinalis – спинномозкова артерія Pia mater spinalis – спинномозкова м'яка оболонка
Fossa infraspinalis – підостьова ямка		
Ligg. interspinalia – міжостьові зв'язки		
M. semispinalis – півостьовий м'яз		
Lig. supraspinale – надостьова зв'язка		Nucleus supraspinalis – надспинномозкове ядро

Табл. 1. Багатозначність терміновірних первнів

Попри те, що відповідно до таблиці латинська лексема *spinalis* може відтворюватися як *остьовий*, *спинний* та *спинномозковий*, ці відповідники не є варіантними, а це означає, що вони не є взаємозамінними. *Надостьова зв'язка* (лат. *lig. supraspinale*), що є «*довгим волокнистим тяжем, що прикріплюється до верхівок остистих відростків усіх хребців*» [2, с. 175], має бути винятково *надостьовою*. Подібно до неї відповідником до латинської терміносполуки *nucleus supraspinalis* є *надспинномозкове ядро*, однак не *надостьове*. Причина такої розбіжності відповідників полягає винятково у тому, що деякі анатомічні структури є похідними від лексеми *spina* (укр. *ость*), інші – від терміносполуки *medulla spinalis* (укр. *спинний мозок*). Наприклад: (1) *lig. pterygospinale* (укр. *крило-остьова зв'язка*), *musculi interspinales* (укр. *міжостьові м'язи*), *m. semispinalis* (укр. *півостьовий м'яз*) тощо; (2) *rr. spinales* (укр. *спинномозкові гілки*), *tractus vestibulospinalis medialis* (укр. *присередній прискірково-спинномозковий шлях*), *fibrae olivospinales* (укр. *оливо-спинномозкові волокна*). Цілком логічно можна висновувати, що терміни, що мають безпосередню причетність до м'язів та м'язової системи, походять від латинського терміна *spina*, себто від *ости*. Інші ж складені терміни, що стосуються до спинного мозку та кодифіковані в анатомічній номенклатурі головню в розділах нервової та серцево-судинної систем, міститимуть лексему *спинномозковий*.

Цікаво прослідкувати, що ще один український варіант міжнародного термінологічного стандарту, зокрема МКХ-10, містить низку похідних від досліджуваних термінів, що були неоднорідно відтворені з англійської мови. Яскравим прикладом слугуватиме термін *intraspinal phlebitis*. Український варіант МКХ-10 містить спочатку *внутрішньохребтовий флебіт* (код G08), а потім – *спинномозковий флебіт* (код G95.1). Саме у цьому контексті вагому роллю повинна відіграти засада терміновірної похідності: природою *intra-* означає *внутрішньо-*, а тому *intraspinal phlebitis* – *внутрішньоспинномозковий флебіт* (а не *внутрішньохребтовий чи спинномозковий*) [4]. Можна припускати, що однією з причин зародження з'явища термінологічної неоднорідності в українському перекладі МКХ-10 є той факт, що його було оприлюднено дещо раніше від чинної анатомічної номенклатури. Знаково також

прослідкувати, що його жодного разу не було офіційно перевидано, на що скоро, вочевидь, не буде потреби: 1 січня 2022 року чинності набуває МКХ-11. Саме тому автор цієї розвідки сподівається, що засада терміновірної похідності стане однією із головних для перекладачів та укладачів нового національного варіанту міжнародного термінологічного стандарту.

Отже, можна правдоподібно дійти висновку, що стандартизація медичної термінології вимагає титанічної праці не лише анатомів, але й філологів, що, послуговуючись засадою терміновірної похідності, посприяли б напрацюванню злагодженого та гармонізованого термінологічного стандарту.

Література:

1. Бобрик І. І., Ковешніков В. Г. Міжнародна анатомічна номенклатура. Київ: Здоров'я, 2001. 328 с.
2. Головацький А. С. Анатомія людини. Підручник у 3 т. Т. 1. Вид. 3. Вінниця: Нова книга, 2015. 368 с.
3. Кияк Т. Р. Заповіді українського термінознавства. Чернівці: Букрек, 2014. 56 с.
4. Міжнародна статистична класифікація хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я. Десятий перегляд. Укр. переклад у 3 томах. К.: Здоров'я, 1998.
5. Сайко М. А. У боротьбі за кожен термін: на шляху до створення німецько-українського медичного словника. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2018. № 37. Т. 3. С. 115–119.

Сіренко А.В.,

*Магістрантка кафедри англійської філології та перекладу
Київський університет імені Бориса Грінченка*

«ДИСКУРС ПОДОРОЖІ: ПРАГМАТИЧНО-ДИСКУРСИВНІ ОСОБЛИВОСТІ (НА МАТЕРІАЛІ «NATIONAL GEOGRAPHIC MAGAZINE»)»

Туризм – сфера, яка розвивається в унісон з усім світом, яка відчуває всі найменші порухи нашого активного і динамічного життя та чудово під них підлаштовується. Ця унікальна сфера колись виникла із можливостей, але і завжди їх надавала. З часом змінювались наміри подорожувати, з'являлись нові технології, світ ставав більш відкритим. Незмінним залишалось одне – бажання людей вивчати незвідане, досліджувати нове, дізнаватись більше про різні куточки нашої планети.

Метою нашого дослідження є визначення особливостей туристичного дискурсу на матеріалі відомого журналу про світ «NATIONAL GEOGRAPHIC MAGAZINE», а саме його розділу TRAVEL.

У широкому колі типологічного різноманіття виділяють туристичний дискурс, або дискурс подорожі, який попри наявність досліджень на цю тему, залишається в центрі дослідницьких інтересів сучасної лінгвістики.

«Одним з підходів до вивчення туристичного дискурсу є вивчення його як фахової мови (*Language for specific purposes*)» [3; 7, с. 25]. Не зважаючи на фрагментарність вивчення туризму як дисципліни з невизначеним об'єктом, туристичний текст є легко пізнаваним і його мова може вважатись професійною у певній сфері. Відтак мова туризму має і тематичний і комунікативний компонент. У комунікативній площині, мова туризму – це мова посередництва між професіоналами і потенційними туристами, яка може значно варіювати, в залежності від цілі цієї комунікації (інформувати, переконати). Комунікативний компонент має першорядне значення на будь-якому рівні туристичного процесу і його текстової реалізації. Адресат та адресант відіграють важливу роль у туристичному дискурсі, визначаючи ціль комунікації та стратегію її досягнення. Тематичний компонент відноситься до різних професійних сфер і може варіювати від географії, економіки, соціології, психології, до особливостей транспортної та туристичної інфраструктури, включаючи рекламу» [3; 6, с. 211].

Щодо жанрів туристичного дискурсу, то «Наразі існує декілька класифікацій, але жодна з них не є вичерпною, тому що в умовах глобальної інтернет-комунікації з'являються нові жанрові форми, які інколи є поєднанням вже існуючих жанрів. Найбільш поширеними письмовими жанрами туристичного дискурсу є путівник, щоденник подорожі, проспект, брошура, буклет, інформаційно-рекламні матеріали, а також комп'ютерно опосередковані жанри, що представлені на сайтах туристичних агенцій, музеїв, форумів (віртуальна екскурсія, відгуки туристів, що мають певні структурно-семантичні особливості та ін.)» [2].

Оскільки об'єктом нашого дослідження є статті саме онлайн-журналу, то необхідно зазначити, що «В результаті процесів глобалізації другої половини ХХ – початку ХХІ ст. з'явилися нові форми культури і міжкультурної комунікації. Більшість населення Землі вже не уявляє собі життя без відпусток і робочих

поїздок в інші, часом досить віддалені від місць їхнього проживання культурні ареали. У зв'язку з цим розвивається особливий тип медіатексту – тревел-медіатекст, що апелює до літературної традиції подорожей кінця XVIII –XIX ст. і з'явився з метажанру «травелог» на початку XX століття в ході транспортної революції і масовості подорожей» [1].

«Видатний англійський мовознавець Алан Белл у праці «Approaches to Media Discourse» зазначає, що визначення медіатексту виходить за рамки традиційного погляду на текст як на послідовність слів. Воно є значно ширшим і включає голосові та звукові параметри, візуальні образи, тобто медіатексти втілюють технології, які використовуються для їх створення та поширення» [4; 5, с. 35]. Тож, розгляньмо що являє собою одне із тих видань, які, так би мовити, були у витоків сучасної тревел-журналістики – «NATIONAL GEOGRAPHIC MAGAZINE».

Наразі він має 4 розділи: ANIMALS (Тваринний світ), HISTORY (Історія), SCIENCE (Наука), TRAVEL (Подорожі). У кожному випуску журналу, який виходить щомісяця, публікуються найцікавіші статті на вищезгадані теми. Проте не у всіх випусках з'являються розповіді на кожну з тем, тобто один випуск може бути суто про Історію чи Науку.

Важливо зазначити, що у вільному доступі в Інтернеті немає повних випусків online-журналу. Тому задля того, аби мати можливість читати абсолютно все, потрібно знайти на сайті *кнопку* «Підписатися» і **оформити передплату**.

Статті мають комбінований спосіб виробництва, авторський та колегіальний. Щодо форми створення та форми відтворення, то не варто говорити про однозначність. Звісно, здебільшого це письмові тексти, проте зараз на сайті журналу є можливість підключити перегляд телебачення онлайн, прослуховування подкастів, а також з'явилась можливість поспілкуватись в режимі реального часу на запланованих онлайн-зустрічах з мандрівниками, дослідниками і просто цікавими людьми. Окрім цього, є вже звичний для всіх спосіб пізнання інформації через відеоролики. Тобто працюють також аудіо- та візуальна форми відтворення. З вищезказаного слідує, що канали розповсюдження матеріалу також різняться: це і преса, і телебачення, та Інтернет відповідно). Тревел-журналістика стає надзвичайно актуальною і тому піддаштовується до будь-яких реалій.

Загалом переважають науково-популярні статті, які не вимагають широкої обізнаності читачів щодо матеріалу, є доступними та мають популярний стиль викладу, а також легко сприймаються. Окрім цього статтям притаманне поєднання публіцистичного та художнього стилю.

Для журналу характерне використання великої кількості фотографій, що на наш погляд, є цілком виправданим. Вони займають важливе місце, адже є невербальними засобами впливу на аудиторію. А ще вони допомагають привернути увагу та підтвердити інформацію зі статей.

Щодо структури ми виділили 3 основних типи. На нашу думку, значний вплив, як на структуру, так і на граматичний текстуальний рівень здійснює жанр, стильові особливості та, зрештою, стиль самого автора.

Проаналізувавши 30 статей з розділу Travel, ми виділили досить велику кількість характерних для тревел-тексту лексем, які зустрічаються майже у кожній прочитаній статті. Це «Travel, -ing, -er», «World», «Visit, -ing, -or», а найменше зустрічаються «Go», «Transport, -tion», «Planet», «City», «Experience», «Observe, -tion», «Enjoy», «Trip».

Також у ході дослідження текстів ми переконались у наявності особливостей, притаманних художньому чи публіцистичному стилю: засоби виразності, фрази, що сповнені зображувальності. Вони роблять мову тексту більш емоційно-забарвленою, яскравою, урізноманітнюють сприйняття, викликають в уяві читача різні образи. Їх використання цілком виправдане. Таким чином автор може найбільш повно зобразити картину місця і що найголовніше – «прорекламувати» його читачеві. Деякі з них: «...*historical Mostar still bears scars of the past*», «...*Tohoku should get a gold medal for best unknown travel wonderland*», «...*southwestern Guizhou is gaining global notice as a cloud computing and big-data center*», «...*the Blue Trail (Kékútira in Hungarian) is a wonderfully diverse web of paths labeled with white-and-blue-striped waymarkers*», «*This frozen world is stripped down to essentials: impossibly blue sky, bright sun bouncing off a blanket of fresh snow, wind that vibrates like a cello, whiteness all around.*», «*Each driving itinerary is a gateway to wider outdoor adventures.*», «*Sandwiched between mountains and sea...*», «...*breathakingly stratified geology that dates back to 1.8 billion years ago*», «...*dense with trees that run up hillsides, dotted by wild marshland, and scalloped with tidy beaches*» [8].

Отже, ми дійшли висновку про те, що туристичний дискурс завжди розвивався та продовжуватиме це робити відповідно до потреб та бажань аудиторії, потенційних мандрівників. Для нього характерна

неоднозначність, різноманітність. Це проявляється навіть у підходах до його визначення, а також в наявності різних жанрів туристичної літератури, співіснуванні стилів, вільній структурі, та специфіці лексики. Цікавим, на наш погляд, для сучасної лінгвістики є поглиблене вивчення дискурсу подорожі на прикладах різних туристичних жанрів.

Література:

1. Калинин И. В. Концепции Изучения Трэвел-Медиатекста (Литературоведческая, Маркетинговая И Медиалингвистическая) / И. В. Калинин. // Культура И Общество. – 2018. – №1. – С. 83–87.
2. Мотрук В. Жанр подорожей у французькій літературі / В. Мотрук. // Науковий вісник Ужгородського університету.. – №21. – С. 88–94.
3. Сухомудь Г. С. Туристичний дискурс та підходи до його аналізу / Г. С. Сухомудь. // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – 2015. – С. 250–252.
4. Чайковська О. Ю. Особливості сучасного медіатексту / О. Ю. Чайковська. – С. 225–230.
5. Bell A. Approaches to Media Discourse / A. Bell. – London: Blackwell Publishers, 1996. – 230 с.
6. Dann G. The Language of Tourism: A Sociolinguistic Perspective. Wallingford: CAB International. 1996. 304 p.
7. Francesconi S. Reading Tourism Texts: A Multimodal Analysis / Francesconi S. – Bristol: Channel View, 2014. – 200 p.
8. NATIONAL GEOGRAPHIC STAFF. Here are the best trips to take in 2020 [Електронний ресурс] / NATIONAL GEOGRAPHIC STAFF // National Geographic Magazine. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.nationalgeographic.com/travel/features/best-trips-2020/>.

Собко Ю.С.,
магістрантка кафедри англійської філології та перекладу
Київського університету імені Бориса Грінченка

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ CELEBRITYВ СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ ЖУРНАЛІВ VOGUE, COSMOPOLITAN)

Культурний процес XXI століття постійно зазнає змін, а суспільству завжди цікаво спостерігати за життям відомих та успішних людей. Концепт «celebrity» є поширеним у всьому світі та привертає увагу багатьох дослідників.

Концепт – це провідний термін сучасної когнітивної лінгвістики. Поняття «концепт» широко використовується лінгвістами, проте єдиного визначення цьому терміну все ще немає. Беручи до уваги розмаїття визначень терміну, більшість науковців визначають «концепт як оперативну одиницю свідомості, ментальне утворення, що має образний та емоційно-оцінний потенціал, етнокультурну специфіку, і є базовою одиницею універсального предметного коду людини» [1, 283].

«Людині притаманні два типи мислення – образне і вербальне – це осмислення концепту як елемента концептуальної системи, що включає в себе інформацію і уявлення даного індивідуума про світ. Інформація про світ, зберігається в людській свідомості у вигляді понять та образів, які в сукупності утворюють концептуальні структури» [2].

Структурна організація концепту виглядає як ядро та периферія. Ядро концепту корелюється залежно від ключового слова, а периферія – характеризується синонімічним полем.

Концепт CELEBRITY позначається ядерно-периферійною структурою, адже компоненти семи актуалізуються на вербальному рівні та використовуються в синтагматичних варіаціях в англійській мові.

Так, для визначення ядра лексеми було проаналізовано різні дефініції згідно англомовних тлумачних словників: Longman Dictionary of Contemporary English Online, як (надалі LDOCE), Cambridge advanced Learner's Dictionary (надалі CALD), Collins English Dictionary (надалі CED), Merriam-Webster's Learner's Dictionary (надалі MWLD).

LDOCE: 1) a famous living person, star – *знаменитість, «зірка»*; 2) the state of being famous or fame – *статус бути відомим та популярним*.

CALD: 1) someone who is famous, especially in the entertainment business – *відома персона в сфері розваг*.

CED: 1) a celebrity is someone who is famous, especially in areas of entertainment such as films, music, writing, or sport – *відома персона в сфері розваг, таких як кіно, музика, письменницька діяльність або спорт*.

MWLD: 1) a famous or well-known person – *відома або добре знана особистість*; 2) fame or renown – *слава або визнання*.

Проаналізувавши вище вказані джерела, ядром лексеми «celebrity» є «знаменитість», а до периферії відносяться «популярність» та «слава/визнання».

У медійному просторі лексема *celebrity* актуалізується за допомогою наступних характеристик:

• лексеми прямої номінації *celebrity* (*plural celebrities*):

As *Australia continues to battle life-threatening bushfires, celebrities – from Rihanna to Nicole Kidman...* [Vogue September 2019].

• іменників синонімічних форм: *personality, name, star, superstar, big name, celeb (informal), face (informal), megastar, figure, icon (also ikon), notable, fame, VIP*.

... *th esuperstar status, the awards, reluctant fame, or adoration from heart, film and fashion worlds* ... [Vogue September 2019].

Jennifer Aniston opens up about fame, Friends, and why she'll never give up on love [Vogue March 2019].

• прикметникові форми, що надають вербалізаційного характеру з семантичною основою: *famous, favorite, first, former, great, high, professional, public, real, wide, worldwide, popular, known, international, global*.
... *that have taken place in Cardi's life in the past year: that she became a global superstar* [Vogue March 2019].

• дієслівні форми, а також словосполучення, компоненти яких семантично пов'язані з лексемою *celebrity*: *adore, idolize, worship, acclaim, applaud, compliment, renown, cheer, rhapsodize, flatter, crackup, glorify*.
Shakira had a lot to celebrate this past weekend [Cosmopolitan August 2019].

• сталі вирази, фрази, словосполучення семантичне поле яких пов'язане з лексемою *celebrity*:
on top of the world, living life in the public eye, a global superstar.

Jennifer Lopez is on top of the world [Cosmopolitan May 2019].

Lopez has struggled with the constant pressure and unwanted scrutiny of living life in the public eye [Cosmopolitan May 2019].

Висновки. Проаналізувавши семантичне значення лексеми *celebrity*, можна зробити висновок, що дана лексема в сучасній англійській мові має широке семантико-функціональне поле, яке і репрезентує поняття *celebrity* в англомовному дискурсі. Лексичні засоби, що характеризують її, є живаними в англомовному медійному дискурсі.

Таким чином, дослідивши джерела англомовного медійного дискурсу, а саме такі видання як *Vogue*, *Cosmopolitan* ми бачимо, що деякі значення лексеми *celebrity* є більш живаними, наприклад, «знаменитість» або «відома або добре знана особистість» та ін. Ці певні аспекти вербалізації даного концепту є більш актуальними та значущими на даному етапі в мові та суспільстві.

Література

1. Сорокин Ю. А. Двездискуссионные реплики по поводу когнитивного «бума» / Ю. А. Сорокин // Проблемы вербализации концептов в семантике языка и текста. Материалы международного симпозиума. Ч.1. – Волгоград: Перемена, 2003. – С. 283-294.

2. *Cognitive linguistics in action: from theory to application and back* / [ed. by Elzbieta Tabakowska,]. – Berlin; New York : Mouton de Gruyter, 2010. – 411 p. – (Applications of cognitive linguistics; 14)

3. *Longman Dictionary of Contemporary English*. – NY: Pearson Longman, 2009. – 2082 p.

4. *Cambridge advanced Learner's Dictionary*. – Cambridge: Cambridge University Press, 2010. – 2112 p.

5. *Collins English Dictionary: 30th Anniversary Edition* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english>

6. *Meriam-Webster Online* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.meriam-webster.com/dictionary/citation>.
Джерела ілюстративного матеріалу

7. *Vogue* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.vogue.co.uk/tags/september-2019-issue> – Дата доступу: 14.09.2019.

9. *Vogue* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.vogue.co.uk/tags/march-2019-issue> – Дата доступу: 20.03.2019.

10. *Cosmopolitan* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cosmopolitan.com/uk/> – Дата доступу: 23.05.2019.

11. *Cosmopolitan* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cosmopolitan.com/uk/entertainment/> – Дата доступу: 10.08.2019.

МЕХАНОХІМІЧНЕ ОДЕРЖАННЯ ПОРОШКОПОДІБНИХ КОМПОЗИТІВ НА ОСНОВІ СОСНОВОГО ПИЛКУ ТА НЕОРГАНІЧНИХ НОСІЇВ

З літератури відомо, що механохімічне подрібнення рослинної сировини (бджолиного обніжжя, соснового пилку та ін.) приводить до одержання більш збагачених біологічно активними речовинами (БАР) порошоків. Збільшення вмісту низькомолекулярних БАР під час дрібнодисперсного подрібнення пов'язане з руйнуванням і пошкодженням клітин (наприклад, квіткового пилку, а також із деградацією зв'язків між біополімерами та низькомолекулярними БАР з відщепленням останніх [1], внаслідок чого спостерігається підвищення біологічної активності. Введення неорганічних компонентів (кременезем, вугілля, діатоміт, глинисті мінерали) приводить до більш ефективної механоактивації та стабілізації низькомолекулярних компонентів і біополімерів (вітамінів, білків, клітковини, пектину).

Високодисперсні кременезем, глинисті мінерали та активоване вугілля використовують як ентеросорбенти, тому їх включення в композицію дозволяє сподіватися на додатковий лікувальний ефект після вивільнення біологічно активних речовин.

Нами були отримані композиційні матеріали, в склад яких входили неорганічний компонент (високодисперсний кременезем А300, діатоміт, глинисті мінерали) і квітковий пилок (сосновий пилок). Механоактивацію проводили в ножовому млині впродовж 2-3 хвилини. Співвідношення компонентів у композитах змінювали від 1:1 до 1:4. Схема одержання композитів наведена на рис.1.

Рис.1. Схема одержання композитів методом механохімічної активації

Для покращення структурних характеристик композиційних матеріалів на основі глин та соснового пилку були використані нанокременезем та діатоміт в якості добавки при механічній обробці. Диспергування на кульових млинах композиційних матеріалів на основі глин та пірогенного високодисперсного кременезем/діатоміту дозволяє зменшити середній діаметр частинок майже в 2 рази в порівнянні з вихідними глинами. Морфологічні та структурні характеристики компонентів в незначній мірі змінюються в композиціях, в зв'язку з тим, що обробка проводилась з використанням відносно низьких механічних навантажень.

Методом УФ-спектроскопії досліджено виділення БАР із соснового пилку та композиційних матеріалів. Виділення хлорофілів, каротиноїдів та антоціанів більш яскраво виражене для композитів, ніж для рослинної сировини. Одержані матеріали були використані для розробки косметичних засобів

1. Вивчення процесів механохімії під час переробки квіткового пилку в полівітамінні дрібнодисперсні порошокоподібні добавки / Р.Ю. Павлюк, Л.О. Чуйко, В.В. Погарська та ін. // Прогресивні техніка та технології харчових виробництв ресторанного господарства і торгівлі: зб. наук. пр. / відпов. ред. О.І. Черевко. - Харків: ХДУХТ, 2014. - Вип. 2(20). - С.51-62.

Селезень А.О.,
аспірант кафедри хімії та технологій
Східноєвропейського національного університету ім. Л. Українки
Піскач Л.В.,
доцент кафедри хімії та технологій
Східноєвропейського національного університету ім. Л. Українки

ФІЗИКО-ХІМІЧНА ВЗАЄМОДІЯ В СИСТЕМАХ $Tl_2Ge(Sn)Se_3-Zn(Cd)Se$ ПРИ 570 К

З огляду на пошук нових тетраарних сполук і твердих розчинів для матеріалознавства та на основі відомостей про перспективні тетраарні сполуки, що утворюються в системах $Tl_2Se-HgSe-Ge(Sn)Se_2$, а саме сполуки типу $Tl_2Hg(Sn)D^{IV}X_4$ ($D^{IV}-Ge, Sn; X=S, Se$) [1-5], нами було проведено дослідження систем $Tl_2Se-Zn(Cd)Se-Ge(Sn)Se_2$, а саме перерізів $Tl_2GeSe_3-Zn(Cd)Se$ та $Tl_2SnSe_3-Zn(Cd)Se$ методами рентгенофазового та мікроструктурного аналізів. Вихідні компоненти є бінарними ($ZnSe$) та квазібінарними (Tl_2SnSe_3, Tl_2GeSe_3) напівпровідниковими сполуками, кристалічна структура яких є представлена у табл. 1.

Таблиця 1 Кристалохімічні властивості бінарних сполук

Сполука	ПГ	Періоди ґратки, нм			Л-ра
		<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	
ZnSe	<i>F-43m</i>	0,5670	–	–	[6]
	<i>P63mc</i>	0,3996	0,3996	0,6626	[7]
CdSe	<i>F-43m</i>	0,6084	–	–	[6]
	<i>P63mc</i>	0,4309	–	0,7021	
Tl_2GeSe_3	<i>P-1</i>	0,6925	0,6934	0,8771	[8]
$\alpha=90,55^\circ; \beta=111,42^\circ; \gamma=114,45^\circ$					
Tl_2SnSe_3	<i>Pnam</i>	0,8051	0,8169	0,2124	[9]

Для синтезу зразків систем використовували прості речовини: талій, цинк, кадмій, олово та селен чистою не менше 99,99 мас. %. Синтез здійснювали у вакуумованих кварцових контейнерах одноступеневим високотемпературним методом у печі шахтного типу з максимальною температурою 1420 К для зразків більше 80 мол. % $Zn(Cd)Se$ і 1320 К – для інших зразків. Гомогенізуючий відпал проводили при 570 К протягом 350 год, після чого сплави загартовували у воді кімнатної температури.

Дослідження фазових рівноваг проводили методами рентгенофазового (РФА) та мікроструктурного (МСА) аналізів. Дифракційні порошкові спектри зразків одержували на приладі ДРОН 4-13 із використанням $CuK\alpha$ -випромінювання ($10^\circ \leq 2\theta \leq 80^\circ$, крок лічильника – $0,05^\circ$, експозиція – 5 с у точці). Обробку даних здійснювали за допомогою пакету програм PDWin2 та CSD. Результати РФА сплавів по перерізах $Tl_2Ge(Sn)Se_3-Zn(Cd)Se$ представлені на рис. 1-4.

Мікроструктура сплавів (на Leica VMHT Auto microhardness tester) підтверджує результати РФА.

Підтверджено при 570 К утворення бінарних ($ZnSe, CdSe$) та тернарних (Tl_2SnSe_3, Tl_2GeSe_3) сполук і проведено їх ідентифікацію. $ZnSe$ кристалізується в ПГ *F-43m* ($a = 0,5690(6)$ нм); $CdSe$ – у ПГ *P63mc* ($a = 0,42994(2), c = 0,70104(8)$ нм); Tl_2SnSe_3 – у ПГ *Pnam* ($a = 0,8049(1), b = 0,8173(2), c = 2,1279(1)$ нм); Tl_2GeSe_3 – у ПГ *P-1* ($a = 0,6957(1), b = 0,6971(2), c = 0,8795(1)$ нм). Результати ідентифікації сполук підтверджують літературні дані [6-9].

Системи $Tl_2Ge(Sn)Se_3-Zn(Cd)Se$ є триангулюючими перерізами у квазіпотрійних системах $Tl_2Se-Zn(Cd)Se-SnSe_2$. На перерізах $Tl_2Ge(Sn)Se_3-ZnSe$ утворення нових тетраарних фаз не спостерігається (рис. 1, 2). Кадмівмісні перерізи містять нові тернарні сполуки (рис. 3, 4), що кристалізуються у тетрагональній сингонії, ПГ *I-42m* з параметрами: $a = 0,80145(9), c = 0,67234(9)$ нм ($Tl_2CdGeSe_4$) та $a = 0,8049(6), c = 0,68573(8)$ нм ($Tl_2CdSnSe_4$) [5].

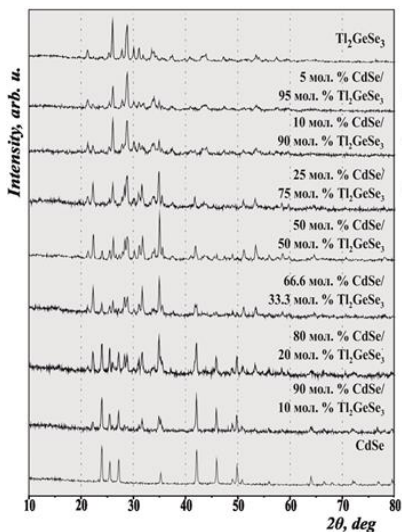

Рис. 1. Дифрактограми зразків системи Tl_2GeSe_3 – $ZnSe$

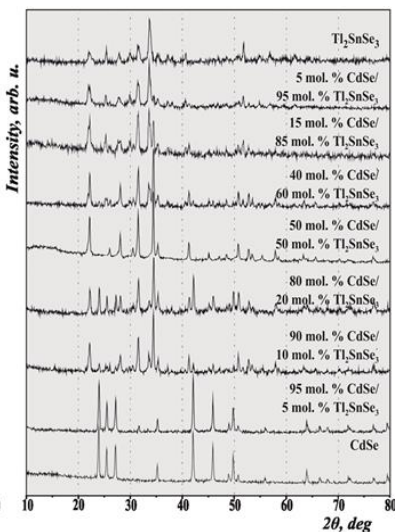

Рис. 2. Дифрактограми зразків системи Tl_2SnSe_3 – $ZnSe$

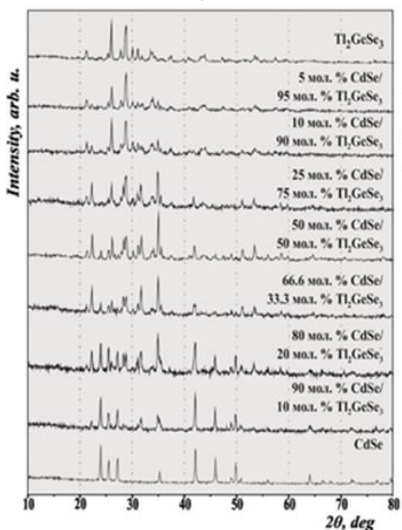

Рис. 3. Дифрактограми зразків системи Tl_2GeSe_3 – $CdSe$

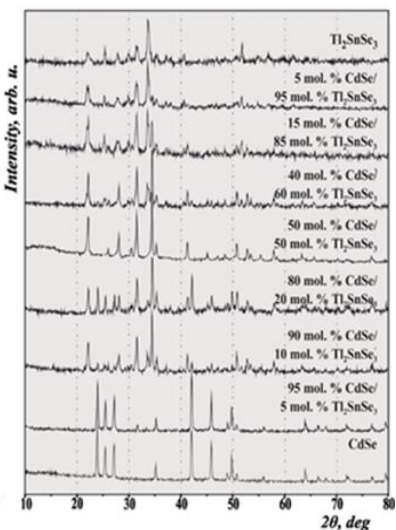

Рис. 4. Дифрактограми зразків системи Tl_2SnSe_3 – $CdSe$

Список літератури

1. Mozolyuk Yu., Piskach L. V., Fedorchuk A. O., Olekseyuk I. D., Parasyuk O. V. Physico-chemical interaction in the Tl_2Se – $HgSe$ – $D^{IV}Se_2$ (D^{IV} – Si, Sn). *Mater. Res. Bull.*, 47 (2012), 3830–3834.
2. Mozolyuk M. Yu., Piskach L. V., Fedorchuk A. O., Olekseyuk I. D., Parasyuk O. V. The Tl_2Se – $HgSe$ – $GeSe_2$ system and the crystal structure of $Tl_2HgGeSe_4$. *Chem. Met. Alloys*, 6 (2013), 55–62. <https://doi.org/10.30970/cma6.0229>.
3. Олексюк І. Д., Мозолок М. Ю., Піскач Л. В., Парасюк О. В. Фазові рівноваги в системах $Tl_2S(Se)$ – $HgS(Se)$ – $SnS(Se)_2$ при 520 К// Науковий вісник Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2010. – № 30 : Хімічні науки. – С. 19-21.

4. М. Ю. Мозолок, І. Д. Олексеюк, Л. В. Піскач, О. В. Парасюк / Рентгенофазовий аналіз перерізів $Tl_2GeS_3-\{Zn, Cd, Hg\}S$ // Науковий вісник Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки.– Луцьк, 2012. – № 17(242) : Хімічні науки. – С. 75-78.
5. Selezén, A.O., Piskach, L. V., Parasyuk, O. V. et al. The Tl_2SnSe_3 -CdSe System and the Crystal Structure of the $Tl_2CdSnSe_4$ Compound. *J. Phase Equilib. Diffus.*, 40, № 6 (2019), 797–801, <https://doi.org/10.1007/s11669-019-00770-8>.
6. Абрикосов Н. Х. Полупроводниковые халькогениды и сплавы на их основе/ Н. Х. Абрикосов, В. Ф. Банкаина, Л. В. Порецкая и др. – М.: Наука, 1975. – 219 с.
7. Korneeva, I.V. Kristallografiya. The hexagonal modification of zinc selenide. *Soviet Physics*, 6 (1961), 630-631.
8. Eulenberger G. Ternäre Thalliumchalkogenide mit $Tl_4Ge_2S_6$ -Struktur / G. Eulenberger // *Monatsh. Chem.* – 1982. – V. 113. – P. 859–867.
9. Jaulmes S. Structure crystalline du seleniure d'étain(IV) et de thallium(I): Tl_2SnSe_3 / S. Jaulmes, P. Houenou // *Mater. Res. Bull.* – 1980. – V. 15. – P. 911–915.

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

Боровко О.В.,

студентка юридичного факультету

Київського національного університету ім. Т. Шевченка

РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У ПОЛІПШЕННІ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ

У сучасній державі важливу роль відігріє державний фінансовий контроль в контексті сталого економічного розвитку. Публічний фінансовий контроль обумовлений необхідністю усунення прорахунків в управлінні економікою та публічними фінансами, наявністю недоліків у фінансовій практиці, неефективністю витрачання коштів або розкраданням майна, і особливо державного, а також полягає у превенції фінансових правопорушень. Враховуючи це, неможливо уявити ефективного функціонування державних фінансів без контролю з боку держави.

В Україні існує достатньо розвинута система державного фінансового контролю, але навіть при значній кількості органів, учасники фінансових відносин нерідко припускаються порушень. Серед яких можна виділити наступні: нецільове та неефективне використання бюджетних коштів; ухилення від виконання податкових зобов'язань; неподання фінансової звітності; знищення документації, яка негативно впливає на стан державних фінансів. Варто зазначити, що державний фінансовий контроль - це складова частина управління економічними об'єктами та процесами, що полягає в спостереженні за об'єктом з метою перевірки відповідності об'єкта спостереження бажаному та необхідному стану, передбаченому законами, положеннями, інструкціями, іншими нормативними актами. Система державного фінансового контролю в Україні функціонує згідно Конституції та чинного законодавства України, регламентується підзаконними актами, що розроблено за видами або формою здійснення відповідних повноважень, а також стандартам та методичним рекомендаціями з організації та проведення відповідного контролю. Також важливим для успішної організації контролю є наявність відповідних суб'єктів. Суб'єктами фінансового контролю, в нашій державі, виступають органи державної влади залежно від рівня ініціювання, а також інститути незалежного фінансового контролю. В системі державного фінансового контролю - Рахункова палата України, Міністерство фінансів України, Офіс фінансового контролю, Державна податкова служба України, Державна митна служба України, Державне казначейство України, Національний банк України, регіональні рахункові палати, органи внутрішнього відомчого фінансового контролю в системі виконавчої влади.

Аналізуючи ефективність здійснення фінансового контролю в Україні, звичайно можна спостерігати низку важливих проблем, що стосуються розбудови системи державного фінансового контролю. Наприклад, існують спроби шпугного об'єднання внутрішнього і зовнішнього фінансового контролю, що в цілому призводить до зниження ефективності системи. Зрештою все це призводить до втрати державою контролю над важливим ланкою фінансової системи – грошовими заощадженнями, використанням фінансових ресурсів як інвестицій. На погляд автора цієї доповіді, як у більшості держав, так і в нашій, для більш ефективного та покращеного

контролю варто реформувати систему державного фінансового контролю. Приділити більше уваги саме законодавчій базі та вдосконалити її, створити і відпрацювати механізм координації роботи контрольних служб, а також важливим є вивчення і впровадження в практику іноземного досвіду проведення державного фінансового контролю. Як відомо, хоч Україною й було прийнято низку нормативно-правових документів, що регламентують порядок здійснення фінансового контролю (Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України, Господарський кодекс України, закони, постанови Кабінету Міністрів України, стандарти державного фінансового контролю та інші нормативно-правові акти), проте вони не призвели до значного покращення рівня фінансової дисципліни у використанні бюджетних коштів. Про це свідчить негативна тенденція стосовно зростання фінансових правопорушень та економічних злочинів.

Отже, виходячи з вищевикладеного, можемо дійти висновку, що вдосконалення фінансового контролю являє собою складний процес, який має низку перешкод. Спостерігаючи стан контролю в нашій країні, можемо зазначити про недооцінку ролі фінансового контролю для забезпечення фінансової дисципліни у державі. Такий стан призводить до фінансових порушень, які мають тенденцію до стрімкого зростання протягом останніх років, що спричинено рядом проблем у цій галузі. Наявність значних обсягів порушень визначає потребу в підвищенні ролі фінансового контролю на сучасному етапі розвитку економіки.

Вирішення цих проблем може бути досягнуте лише завдяки побудові якісної системи державного фінансового контролю в Україні.

Література:

1. Вацик Н.І. Необхідність вдосконалення державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів / Н. Вацик // Галицький економічний вісник. — 2010. — №3(28). — С.184-190.
2. Жураковський Т. Б. Проблеми і стратегічні пріоритети розвитку системи державного фінансового контролю / Т. Б. Жураковський // Стратегічні пріоритети. — 2009. — № 2(11). — С. 200–203.
3. Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 травня 2005 р., № 158-р.
4. Савченко Л.А. Правові проблеми процесу фінансового контролю : монографія / Л.А. Савченко, О.П. Мельник. — К. : Вид-во КиМУ, 2011. — 235 с.
5. Юргелевич С.В. Система державного фінансового контролю / С.В. Юргелевич // Фінанси України. — 2012. — № 4. — С. 138.

УДК 342.951:351.713

*Гавва С.К.,
студентка,*

*Національний авіаційний університет,
Науковий керівник : Кунєв Ю. Д., д.ю.н., професор*

ВИКОНАВЧА ВЛАДА, ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО: ПИТАННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ

На сьогодні неможливо уявити сучасне життя держави без таких явищ як виконавча влада, державне управління та адміністративне право. Хоча і здається, що це досить схожі поняття, але все ж таки кожне з них має свою унікальну сутність та виконує свої особливі функції.

Єдиних дефініцій цих термінів не існує. Це пояснюється тим, що кожен науковець має свою точку зору щодо розуміння цих понять.

Щоб зрозуміти суть державного управління варто звернутись до визначення Ю.Ковбасюка та В.Бакуменка, а саме, що державне управління – це діяльність органів державної влади, що спрямована на створення умов для реалізації функцій держави, основних прав і свобод громадян, для узгодження різноманітних груп інтересів як у суспільстві, так і між державою та суспільством, для забезпечення суспільного розвитку відповідними ресурсами [1, с. 160–162].

Адміністративне право в сучасному законодавстві є настільки важливим, що практично неможливо знайти суспільні відносини, які б не урегульовувалися тією чи іншою мірою нормами адміністративного права. Кожен правознавець трактує його по своєму, але визначивши якісно однорідні суспільні відносини можна визначити поняття конкретної галузі права. Проаналізувавши їх в даному випадку можна сказати,

що адміністративне право – це самостійна галузь права (сукупність правових норм), що регулює з метою реалізації завдань і функцій держави суспільні відносини управлінського характеру, які складаються у сфері виконавчої і розпорядчої діяльності органів виконавчої влади, внутрішньоорганізаційній діяльності інших державних органів, а також у процесі здійснення громадськими організаціями, їх органами зовнішніх юридично-владних повноважень [2, с. 19].

Кожну з цих категорій можна співвіднести одну з одною, що дасть змогу зрозуміти всі тонкощі цих явищ та їх змістовні відмінності між собою.

Державне управління не прирівнюється до виконавчої влади. Управління державою є окремим видом державно-владної діяльності. Державне управління трактують як виконавчо-розпорядчу діяльність, що здійснюється системою органів виконавчої влади. Саме це і дає змогу співвіднести ці дві правові категорії. Порівнюючи виконавчу владу та державне управління потрібно зважати на те, що «виконавча влада» є політико-правовою категорією, в той час як «державне управління» – організаційно-правовою. Фактором, що їх об'єднує є виконавча спрямованість, що знаходить своє відображення в сутності виконавчої влади.

Державне управління за своєю роллю є певним видом державної діяльності, в межах якої державна влада може реалізуватися. Це пов'язано з тим, що кожна гілка в системі державної влади реалізує свої повноваження за допомогою діяльності відповідних суб'єктів, що повністю виправдовує систему поділу влади [3, с. 16].

Також тим, що об'єднує виконавчу владу і державне управління є те, що їх здійснюють виконавчі органи. Хоча до органів управління відносяться адміністрації державних підприємств, установ чи організацій, але вони не є виконавчими органами. В той самий час поняття «суб'єкт виконавчої влади» та «орган виконавчої влади» тотожні.

Адміністративне право розглядають як сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини в сфері державного управління. Адміністративне право виступає необхідним і важливим інструментом управління суспільним процесом в суспільстві [4]. Важливими функціями адміністративного права є його регулятивна та захисна діяльність від незаконних дій або бездіяльності органів виконавчої влади. Адміністративне право упорядковано впливає на суспільні відносини, організовано керує ними аби підпорядкувати системі його норм та привести до належного порядку існуючий стан речей. Таким чином функціональний напрям впливу адміністративного права на суспільні відносини з метою організуючого або упорядковуючого управління ними, а, відповідно, і їх суб'єктами, варто визначити як регулятивну функцію адміністративного права [5, с.76]. Захисна функція адміністративного права існує в двох аспектах: носить попереджувальний характер та є певною реакцією на недотримання заборон [5, с. 85]. Саме ці дві функції визначають правовиконуючу діяльність системи органів виконавчої влади, її безпосередній і нерозривний зв'язок з нормами адміністративного права та відповідальність посадових осіб органів державної влади у разі порушення ними визначених норм або їх бездіяльності.

Підсумовуючи вище зазначене, концепція виконавчої влади, її органів, функцій та владних повноважень включає в себе і безпосередньо й інституції виконавчої влади. У рамках цієї концепції органи державного управління є формалізованими, законодавчо виписаними безпосередньо в Конституції України, іншими нормативно-правовими актами, або за своєю сутністю є органами державного управління, як елементами державно – владних інститутів. Головним завданням державного управління є діяльність регламентована чинним законодавством України, його адміністративною галуззю, зокрема це стосується виконавчої і розпорядчої діяльності.

Література

1. Ковбасюк Ю.В., Бакуменко В.Д. Енциклопедія державного управління : у 8 т. [Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія: Ю.В. Ковбасюк (голова) та ін.]. К. : НАДУ, 2011. Т. 1. 748 с.
2. Адміністративне право України: Підручник для юридичних вузів і фак. за ред. Ю.П. Битяка. Х., 2000. 520с.
3. Адміністративне право України : Підручник; За ред. Ю. П. Битяка. К.: Юрінком Інтер, 2007. 544 с.
4. Співвідношення виконавчої влади, державного управління й адміністративного права [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://pidruchniki.com/84679/pravo/spivvidnoshennya_vikonavchoyi_vladi_derzhavnogo_upravlinnya_administrativnogo_prava.
5. Миронець О.М. Функції адміністративного права : дис. на здобуття наук. ступеня к.ю.н : 12.00.07. Київ, 2019. 186 с.

*Дубовий Д.О.,
старший викладач кафедри кримінального права та процесу
Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б.Хмельницького
Ваєринюк О.О.,
студентка 371 навчальної групи факультету правоохоронної діяльності
Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б.Хмельницького*

ДОПУСТИМІСТЬ ІСНУВАННЯ ОЦІНОЧНИХ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ПОНЯТЬ В НОРМАХ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

На превеликий жаль прийнятий у 2001 році новий Кримінальний кодекс України (далі по тексту - КК України) перейняв у свої норми значну кількість термінів Кримінального кодексу 1960 року, що у свою чергу, продовжило існування таких незручностей, щодо розуміння, як правильно на практиці застосовувати те чи інше визначення сьогодні.

Розмитість деяких норм кримінального законодавства не аби як створює труднощі на практиці використовувати такі статті КК України для притягнення винних до кримінальної відповідальності, що в свою чергу породжує масу прецедентів в яких за схожими фактам винних осіб притягують до різних видів юридичної відповідальності і це не аби, як порушує принцип рівності усіх перед законом. На це також наголошує М.І. Хавронюк, і вказує на те, що положення КК України не є чіткими і зрозумілими для всіх [1]

Особливо є не зрозумілим підхід законодавця коли в одному розділі в різних його статтях вказується на визначеність одного і того самого за термінологією поняття, а в іншій статі цей опис вже є відсутній і жодного посилання не міститься, та фактично надається вільне право для правоохоронних та судових органів трактувати його на свій власний розсуд. З точки зору правозастосування це б мало бути недопустимим, адже одна й та сама норма не може мати різних підходів до її тлумачення тому, що це призводить до її нівелювання як такої та доцільності взагалі її існування в КК України.

В продовження зазначеного вище окремо слід зупинитись на думці Хомяка Ю. який вказує на те «що оціночні кримінально-правові поняття, які не знайшли достатньої конкретизації ні у статті КК України, ні в узагальненнях судової практики (а в судовій практиці відсутні єдині критерії щодо підходів до встановлення змісту таких понять), не можуть використовуватися законодавцем» [2, 68-69 с.].

Законодавця не зовсім можна зрозуміти чому в КК України існують різного роду поняття які можуть породити доволі серйозні наслідки для особи яка притягується до кримінальної відповідальності, маємо на увазі застосування різних заходів кримінально-правового характеру, але з іншої сторони необхідно враховувати, стрімкість розвитку тих суспільних відносин, які поставлені під кримінально-правову охорону так і законодавства в нашій країні. Тобто закріплені оціночні поняття в КК України дають змогу державі в особі правоохоронних та судових органів здійснювати всебічне реагування, щодо численних суспільно-небезпечних посягань на суспільні відносини, які вона охороняє.

Необхідно розуміти й те, що регламентувати усі суспільно-небезпечні посягання є неможливим і саме в цьому проявляється сутність ось цих понять які ми називаємо оціночними. Можливо такий підхід дасть можливість в подальшому допомогти вітчизняному законодавцю, практикам та науковцям покращити тлумачення та усунути виявлені недоліки у національному кримінальному праві.

Література:

1. Хавронюк М.І. Чи знаєш ти, українцю, за що тебе посадять і скільки дадуть? URL: https://dt.ua/internal-chi-znaesh-ti-ukrayincyu-za-scho-tebe-posadyat-i-skilki-dadut_.html (дата звернення: 22.04.2020).
2. Хім'як Ю. Оціночні кримінально-правові поняття та вимога визначеності закону у рішеннях Європейського суду з прав людини. Вісник Національної академії прокуратури України. - 2011. - № 2. - С. 65-70. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnapu_2011_2_13f.

ПРАВОВИЙ СТАТУС ТОВАРИСТВА З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Всі господарські товариства є юридичними особами, діють на підставі установчих документів, затверджених учасниками, мають власні назви із зазначенням організаційно-правової форми товариства. Товариства можуть займатися будь-якою підприємницькою діяльністю, яка не суперечить законодавству України.

Товариство з додатковою відповідальністю - це господарське товариство, статутний капітал якого поділений на частки визначених установчими документами розмірів і яке несе відповідальність за своїми зобов'язаннями власним майном, а в разі його недостатності учасники цього товариства несуть додаткову солідарну відповідальність у визначеному установчими документами однаково кратному розмірі до вкладу кожного з учасників (ч. 4 ст. 80 Господарського кодексу України) [1].

Учасники такого товариства відповідають за його боргами своїми внесками до статутного фонду, а при недостатності цих сум - додатково майном, що їм належить в однаковому для всіх учасників кратному розмірі до внеску кожного учасника. Граничний розмір відповідальності учасників передбачається в установчих документах.

За своїм правовим статусом ТДВ схоже на товариство з обмеженою відповідальністю. Ч. 4 ст. 151 Цивільного кодексу України [2] і ч. 3 ст. 65 Закону України "Про господарські товариства" прямо передбачається, що до товариства з додатковою відповідальністю застосовуються положення про товариство з обмеженою відповідальністю, якщо інше не встановлено статутом товариства і законом [3].

У зв'язку з цим у науковій літературі навіть розгорнулася дискусія з приводу того, чи є ТДВ окремою організаційно-правовою формою [4, с. 104].

З питання віднесення ТОВ і ТДВ до однієї чи різних організаційно-правових форм у юридичній науці висловлювалися різні точки зору. Так, В. В. Залеський вважає, що ТДВ є різновидом ТОВ. С. О. Суханов, навпаки, визнає їх різними організаційно-правовими формами, в силу неідентичності однієї з найважливіших ознак організаційно-правової форми - ступеня майнової відповідальності їхніх учасників [5, с. 36]. Зазначеної концепції дотримувався законодавець як у Законі України "Про господарські товариства", так і в Цивільному кодексі України.

Найменування товариства з додатковою відповідальністю має містити найменування товариства, а також слова "Товариство з додатковою відповідальністю" (ч. 1 ст. 151 Цивільного кодексу України) [2]. Товариство з додатковою відповідальністю може бути засноване однією або кількома особами (ч. 1 ст. 151 Цивільного кодексу України) [2].

Учасники товариства з додатковою відповідальністю солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність за його зобов'язаннями своїм майном у розмірі, який встановлюється статутом товариства і є однаково кратним для всіх учасників до вартості внесеного кожним учасником вкладу (ч. 2 ст. 151 Цивільного кодексу України) [2].

У разі визнання банкрутом одного з учасників його відповідальність за зобов'язаннями товариства розподіляється між іншими учасниками товариства пропорційно їх часткам у статутному капіталі товариства.

Отже, аналіз чинного законодавства дає підстави виділити такі ознаки ТДВ:

1) додаткова відповідальність учасників по зобов'язаннях товариства. Учасники ТДВ відповідають за його боргами своїми внесками до статутного (складеного) капіталу, а при недостатності цих сум - додатково належним їм майном в однаковому для всіх учасників кратному розмірі до внеску кожного учасника. Граничний розмір відповідальності учасників передбачається в установчих документах. Їх відповідальність хоч і додаткова, оскільки можливе звернення стягнення на особисте майно учасників, проте така відповідальність теж обмежена вказаним розміром. Відповідальність учасників по відношенню до товариства - субсидіарна, тобто тільки в разі недостатності майна товариства для погашення зобов'язань можливе звернення стягнення на майно учасника. Разом з тим, відповідальність учасників є солідарною по відношенню один до одного. Тобто в разі виконання зобов'язання товариства одним із учасників, у нього виникає регресне право вимоги до інших учасників. Крім того, необхідно зазначити, що звернути стягнення на майно учасника можливо, якщо він відповідає солідарно за інших, тільки в межах вказаного в статуті розміру;

2) ТДВ може бути засноване однією особою. При цьому ТДВ не може мати єдиним учасником інше господарське товариство, учасником якого є одна особа. Особа може бути учасником лише одного ТДВ, яке має одного учасника;

3) максимальна кількість учасників ТДВ на відміну від ТОВ не обмежується. У зв'язку з цим при перетворенні АТ зі значною кількістю акціонерів в інші види господарських товариств на практиці найчастіше обирається саме організаційно-правова форма ТДВ;

4) установчим документом ТДВ є статут. Відповідно до ч. 6 ст. 4 Закону України «Про господарські товариства» ТДВ може створюватися та діяти на підставі модельного статуту в порядку, визначеному законом. Проте на даний момент засновники ТДВ не можуть реалізувати цю правову норму при створенні ТДВ, оскільки Модельний статут ТДВ все ще не затверджено Кабінетом Міністрів України;

5) обов'язковість формування статутного капіталу і резервного (страхового) фонду. Мінімальний розмір статутного капіталу ТДВ законодавством не визначено. Відтак ТДВ, так само як і ТОВ, може бути створене зі статутним капіталом у розмірі 1 копійка. Резервний (страховий) фонд створюється у розмірі, встановленому установчими документами ТДВ, але не менше 25 відсотків статутного капіталу. Розмір щорічних відрахувань до резервного (страхового) фонду передбачається установчими документами, але не може бути меншим 5 відсотків суми чистого прибутку;

6) здійснення управління ТДВ через систему органів: вищий орган - загальні збори учасників, виконавчий орган (дирекція або директор), ревізійна комісія (утворення не обов'язкове);

7) можливість розстрочки сплати вкладів учасників до статутного капіталу ТДВ до закінчення першого року з дня державної реєстрації товариства;

8) вихід учасника із ТДВ обумовлений обов'язковим попереднім попередженням про це товариства не пізніше ніж за три місяці до виходу [6, с. 49-51].

Товариство з додатковою відповідальністю є схожим із ТОВ з єдиною відмінністю - наявності у учасників товариства додаткової відповідальності за зобов'язаннями товариства. Додаткова солідарна відповідальність означає, що кредитори на власний вибір можуть звернутися з вимогою покриття боргу товариства до будь-якого з учасників, який повинен задовольнити вимоги кредиторів, а згодом в порядку регресу вимагати від інших учасників сплати тієї частини боргу, що відповідає їх частці у статутному фонді товариства.

Таким чином, ТДВ може мати скільки завгодно учасників, а отже проблема дотримання прав акціонерів, які не хочуть позбуватися акцій, не виникає.

Отже, основними рисами ТДВ є:

- різновид господарського товариства;
- спеціальне регулювання: Господарський кодекс України (ч. 4 ст. 80), Цивільний кодекс України (ст. 151), Закон України «Про господарські товариства» (ст. 65), Декрет Кабінету Міністрів України від 17.03.1993 р. «Про довірчі товариства»;
- мінімальний розмір статутного фонду – (за рішенням членів товариства, або) сума, еквівалентна 1 мінімальним заробітним платам за ставкою, що діє на момент створення товариства (крім довірчих товариств, вимоги до розміру майнової бази яких встановлюються вищезазначеним Декретом);
- поділ статутного фонду на частки, розмір яких визначається установчими документами і може бути будь-яким (рівним або різним);
- наявність системи органів управління: збори учасників - вищий орган, дирекція (колегіальний) або директор (одноособовий) - виконавчий орган, ревізійна комісія - контрольний орган;
- субсидіарна обмежена майнова відповідальність учасників за зобов'язаннями товариства, граничний розмір якої встановлюється або законом (щодо довірчих товариств) та/або установчими документами ТДВ в однаковому для всіх учасників кратному розмірі і до їх вкладів;
- характер субсидіарної відповідальності учасників - солідарний;
- подібність правового становища ТДВ і його учасників до правового становища товариства з обмеженою відповідальністю та його учасників, за винятком обсягу відповідальності учасників і пов'язаних з цим питань (у тому числі змісту статуту).

Література:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144, редакція від 21.10.2019, підстава - 2597-VIII.
2. Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV // Відомості Верховної Ради, 2003, №№ 40-44, ст.356, редакція від 21.10.2019, підстава - 2597-VIII.

3. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, N 49, ст.682, зі змінами № 1984-VIII від 23.03.2017.
4. Кучеренко І. М. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права: Монографія. - К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корещького НАН України, 2004. - С. 104.
5. Суханов Е.А. Закон об обществах с ограниченной ответственностью // Хозяйство и право. - 1998. - №8. - С. 34-45.
6. Корпоративне право: навчальний посібник / О. В. Гарагонич, С. М. Грудницька, Е. Е. Бекірова, Ю. М. Бисага [та ін.]; за заг. ред. О. В. Гарагонича, С. М. Грудницької.-К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. - 344 с.

*Карпельюк С.О.,
курсант 4-го курсу, Прикарпатського факультету (м. Івано-Франківськ)
Національної академії внутрішніх справ*

ОБМЕЖУВАЛЬНИЙ ПРИПИС ЯК ДІЄВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ ОСІБ, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Однією із новел Цивільного процесуального кодексу України (надалі – ЦПК України) у редакції 2017 року є закріплення у главі 13 порядку розгляду справ про видачу і продовження обмежувального припису. За статистичними даними відповідно до аналітичних оглядів здійснення правосуддя у 2018 році в провадженні судів перебувало 702 445 заяв про видачу обмежувального припису [1]. Таким чином, матеріали судової статистики свідчать про те, що норми законодавства про обмежувальний припис мають практичне застосування, що обумовлює актуальність дослідження.

Нормативно-правове регулювання підстав та порядку видачі обмежувального припису охоплює Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» та ЦПК України.

Відповідно до статті п. 7 ст. 1. Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» обмежувальний припис стосовно кривдника – це встановлений у судовому порядку захід тимчасового обмеження прав чи покладення обов'язків на особу, яка вчинила домашнє насильство, спрямований на забезпечення безпеки постраждалої особи. Під час застосування обмежувального припису до кривдника можуть застосовуватися різного роду обмежувальні заходи [2]. До таких заходів за ч. 2 ст. 26 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» можна віднести: заборону перебувати в місці спільного проживання (перебування) з постраждалою особою; усунення перешкод у користуванні майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності або особистою приватною власністю постраждалої особи; обмеження спілкування з постраждалою дитиною; заборону наближатися на визначену відстань до місця проживання (перебування), навчання, роботи, інших місць частого відвідування постраждалою особою; заборону особисто і через третіх осіб розшукувати постраждалу особу, якщо вона за власним бажанням перебуває у місці, невідомому кривднику, переслідувати її та в будь-який спосіб спілкуватися з нею; заборону вести листування, телефонні переговори з постраждалою особою або контактувати з нею через інші засоби зв'язку особисто і через третіх осіб.

Враховуючи зміст цих положень, можна зробити висновок про те, що підставою для застосування обмежувального припису є домашнє насильство. Згідно п.3 ч. 1 ст.1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» під домашнім насильством розуміють - діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь.

Однак не всі негативні дії одного із членів родини можна кваліфікувати як власнє насильство. Відповідно до правової позиції Верховного суду у справі №756/2072/18 від 21.11.18, заявниця звернулася до суду із заявою про видачу обмежувального припису, посилаючись на те, що її чоловік вчиняє домашнє насильство стосовно неї, жорстоко поводить з дітьми, не забезпечує їх матеріально, переслідує та погрожує фізичною розправою, створює умови, які негативно впливають на емоційний та психологічний стан дітей. Проте суд встановив, що насправді між подружжям наявний спір про визначення місця проживання дітей, а

заявниця не надала до суду достатніх доказів підтвердження фактів домашнього насильства, а тому підстав вважати, що є ризики настання тяжких наслідків для заявниці та малолітніх дітей у зв'язку з відмовою суду у видачі обмежувального припису немає [3]. Таким чином, відповідно до правової позиції Верховного суду не можна вважати за домашнє насильство спір щодо визначення місця проживання дітей.

В цілому порядок розгляду справ про обмежувальний припис визначений главою 13 ЦПК України. Відповідно до статті 350¹ ЦПК України, заява про видачу обмежувального припису подається до суду за місцем проживання (перебування) особи, яка постраждала від домашнього насильства або насильства за ознакою статі, а якщо зазначена особа перебуває у закладі, що належить до загальних чи спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, - за місцезнаходженням цього закладу [4].

Слід звернути увагу на те, що вимоги про встановлення обмежувального припису розглядається як правило окремо від інших вимог. Наприклад, в ухвалі Оболонського районного суду міста Києва у справі № 756/14271/19 було здійснено роз'єднання позовних вимог про розірвання шлюбу та встановлення обмежувального припису. Суд визначив, що розгляд питання про доцільність видачі обмежувального припису має стислі строки, а тому її розгляд спільно із вимогою про розірвання шлюбу є неможливим [5].

Відповідно до статті 350⁵ ЦПК України справа про видачу обмежувального припису розглядається судом за участю заявника та заінтересованих осіб. Суд розглядає справу про видачу обмежувального припису не пізніше 72 годин після надходження заяви про видачу обмежувального припису до суду. Розглянувши заяву про видачу обмежувального припису, суд ухвалює рішення про задоволення заяви або про відмову в її задоволенні. У разі задоволення заяви суд видає обмежувальний припис у вигляді одного чи декількох заходів тимчасового обмеження прав особи, яка вчинила домашнє насильство чи насильство за ознакою статі, на строк від одного до шести місяців. Важливе значення обмежувального припису для захисту прав людини має також те, що його винесення дозволяє внести дані про кривдника до Єдиного Державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі.

Отже, обмежувальний припис видається на підставі факту домашнього насильства та дозволяє у стислі строки захистити заявника від кривдника, адже розгляд таких справ здійснюється протягом 72 годин. Значна кількість справ щодо видачі обмежувального припису у Реєстрі судових рішень та судові статистичні свідчать про те, що з моменту введення у законодавство України обмежувального припису права осіб, які постраждали внаслідок домашнього насильства, зокрема жінок, стали більше захищеними та в них є можливість у законному порядку забезпечити собі та своїй сім'ї щасливе життя.

Література:

1. Аналітичні таблиці судочинства за 2018 рік. URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/media/ogl_2018.pdf (дата звернення: 25.04.2020).
2. Про запобігання та протидію домашньому насильству від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>
3. Правова позиція Верховного суду у справі від 21 листопада 2018 року. Справа № 756/2072/18. URL: <https://kievskiyud.od.ua/press-department/all-news/8584-vs-vislovivysya-shhodo-zastosuvannya-obmezhuvalnogo-pripisu> (дата звернення: 25.04.2020).
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV в редакції Закону від 03.10.2017 р. № 2147-VIII зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
5. Ухвала Оболонського районного суду міста Києва від 28.10.2019 Справа № 756/14271/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85224125> (дата звернення: 25.04.2020).

Магдич В.П.,
аспірант кафедри цивільного права і процесу
Національної академії внутрішніх справ

ПОРЯДОК НАБУТТЯ ТА ПРИПИНЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ СПІВВЛАСНИКА У БАГАТОКВАРТИРНОМУ БУДИНКУ

Для реалізації суб'єктами правовідносин своїх прав необхідно мати правосдатність та дієздатність. Правоздатність – це здатність особи мати коло прав та обов'язків. Дієздатність – це здатність особи своїми діями набувати прав, їх виконувати та нести відповідальність у разі їх невиконання.

Законои України "Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку" [1] "Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку", надають визначення поняттю *співвласник багатоквартирного будинку* – *власник квартири або нежитлового приміщення у багатоквартирному будинку* [2].

У згаданому визначенні закріплені такі поняття як *"співвласник багатоквартирного будинку"* та *"власник квартири або нежитлового приміщення у багатоквартирному будинку"*, такі поняття є тотожними.

Окрім того, співвласником багатоквартирного будинку не може бути особа, майнові права якої незареєстровані у встановленому законом порядку, та в якій, немає правовстановлюючого документа на майно у багатоквартирному будинку. В свою чергу, власник квартири або нежитлового приміщення у багатоквартирному будинку завжди являється співвласником такого будинку.

Такі поняття як *"власник"* та *"співвласник"*, по суті являються синонімами в рамках спільної сумісної власності у багатоквартирному будинку.

Передумовами для виникнення правового статусу *співвласника багатоквартирного будинку* можуть бути договори (купівля – продаж, дарування, міни тощо), а також спадкування та інші способи набуття у власність майна у багатоквартирному будинку не заборонені законом.

Саме по собі укладення договору купівлі – продажу або будь – якого іншого правочину спрямованого на відчуження майна (квартири) у багатоквартирному будинку не є часом виникнення у особи правового статусу *співвласника багатоквартирного будинку*. Такий статус особа набуває з моменту здійснення державної реєстрації квартири або нежитлового приміщення у багатоквартирному будинку шляхом внесення відповідних відомостей до реєстру речових прав на нерухоме майно. Лише після проведення такої реєстрації, особа одночасно набуває таких статусів як: а) співвласник багатоквартирного будинку; б) власник квартири чи нежитлового приміщення у багатоквартирному будинку.

Згідно ст. ст. 3, 4 Закону України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень", державній реєстрації підлягають речові права на нерухоме майно. Речові права на нерухоме майно, що підлягають державній реєстрації виникають з моменту такої реєстрації [3].

До часу державної реєстрації об'єкту у багатоквартирному будинку, особа не вважається співвласником такого будинку, та немає відповідних прав співвласника, зокрема: а) права голосу на зборах співвласників; б) права бути обраним до статутних органів об'єднання співвласників багатоквартирного будинку тощо.

Згідно ч. 3 ст. 6 Закону України "Про особливості здійснення справа власності у багатоквартирному будинку", у разі відчуження квартири чи нежитлового приміщення новий власник набуває усіх прав попереднього власника як співвласника [2].

Вказана норма закону діє не в усіх випадках, наприклад, якщо покупець купив квартиру чи нежитлове приміщення уклавши відповідний договір, при цьому не здійснив державної реєстрації речових прав на дане майно, до нього не перейдуть усі права попереднього власника як співвласника. Такі права перейдуть лише з моменту внесення відповідних відомостей до реєстру речових прав на нерухоме майно.

Припинення у особи правового статусу *співвласника багатоквартирного будинку* відбувається аналогічно – з моменту внесення відповідних відомостей до реєстру речових прав на нерухоме майно щодо нового власника об'єкту нерухомості.

Підсумовуючи вказане, слід дійти наступних висновків:

1. Такі поняття як *"власник"* та *"співвласник"*, по суті являються синонімами в рамках спільної сумісної власності у багатоквартирному будинку. Адже власник завжди являється співвласником багатоквартирного будинку і навпаки – співвласник завжди є власником квартири чи нежитлового приміщення у багатоквартирному будинку;

2. Саме по собі укладення договору купівлі – продажу або будь – якого іншого правочину спрямованого на відчуження майна (квартири) у багатоквартирному будинку не є часом виникнення у особи правового статусу *співвласника багатоквартирного будинку*. Набувається правовий статусу *співвласника багатоквартирного будинку* з моменту здійснення державної реєстрації квартири або нежитлового приміщення у багатоквартирному будинку шляхом внесення відповідних відомостей до реєстру речових прав на нерухоме майно;

3. Припинення у особи правового статусу *співвласника багатоквартирного будинку* відбувається з моменту внесення відповідних відомостей до реєстру речових прав на нерухоме майно щодо нового власника об'єкту нерухомості.

Список використаних джерел:

1. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон від 29.11.2001 № 2866-III // "Законодавство України"/ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2866-14/ed20011129> (дата звернення: 23.04.2020).
2. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку: Закон від 14.05.2015 № 417-VIII // "Законодавство України"/ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/417-19/pagan143#n143> (дата звернення: 23.04.2020).
3. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон від 01.07.2004 № 1952-IV // "Законодавство України"/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#n10> (дата звернення: 23.04.2020).

Марченко Катерина Олегівна

студентка I курсу юридичного факультету

Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

ПРАВА ЛЮДИНИ, ЇХНІ ГАРАНТІЇ ТА ДОТРИМАННЯ В НАШОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Анотація. Права і свободи людини і громадянина є однією із найважливіших суспільних цінностей, головним об'єктом більшості конституційно-правових відносин. Ефективність їх виконання, використання та дотримання визначається низкою законів, а їх реальність залежать від рівня їх захищеності, гарантованості.

Ключові слова. Конституція України, Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод, Європейський суд з прав людини, Конвенція та Протоколи до неї, ратифікувати договір, правова системи.

Постановка проблеми. Права та свободи людини закріплені у Конституція України, інших нормативно-правових актів та міжнародних нормативно-правових актів, а саме: Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Але постає питання, чи гарантується виконання та додержання приписів усіх нормативно-правових актів?

Мета. Встановити основні права та свободи людини в Україні. Проаналізувати нормативно-правові акти, у яких закріплені права та свободи людини. Визначити, яка міжнародна організація займається захистом прав людини, вплив її рішень на Україну.

Аналіз досліджень і публікацій. Тема знайшла відображення в роботах як українських, так і зарубіжних науковців, а саме: І. Демченко, Н. Камінська, М. Чугуєвська, О. Сидоренко, Т. Фулей.

Основні результати дослідження. У Конституції України закріплена ціла низка як традиційних, так і нових гарантій прав та свобод людини та громадянина, які дозволяють кожному громадянину обирати вид своєї поведінки, користуватися економічними й соціально-політичними свободами та соціальними благами як в особистих, так і в суспільних інтересах.

Система гарантій конституційних прав і свобод представлена загальними і спеціальними (юридичними) гарантіями. Загальні гарантії визначаються рівнем розвитку основних сфер суспільного і державного життя - політичної, економічної, соціальної, культурної (духовної) та інших.

Загальні гарантії конституційних прав і свобод людини і громадянина мають значний, а іноді й визначальний вплив на реалізацію цих прав і свобод, оскільки вони визначають готовність суспільства і держави реалізувати зазначені права і свободи. Будь-який, навіть найдосконаліший юридичний механізм реалізації конституційних прав і свобод є безсилем, за умови низького рівня політичного та соціально-економічного розвитку суспільства і держави, відсутності традицій правової культури.

У Конституції України гарантовані основні права та свободи:

Назва основних прав	Конституційне визначення
Громадянські права і свободи	Право людини на життя (ст. 27 КУ); Право на повагу до його гідності (ст. 28 КУ). Право на свободу і особисту недоторканість (ст. 29). Право на недоторканість життя, таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції (ст.ст. 30-31 КУ)

	Право на невтручання у сімейне та особисте життя (ст. 32 КУ) Свобода пересування, вибору місця проживання, право вільного залишення території України (ст. 33 КУ); Право на свободу думки й слова (ст. 34 КУ) Право на свободу світогляду й віросповідання (ст. 35 КУ)
Політичні права і свободи громадян України	Право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації (ст.36 КУ); Право брати участь в управлінні державними справами, всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати та бути обраним (ст.38 КУ); Право збиратися мирно, без зброї і проводити мітинги, походи і демонстрації (ст. 39 КУ); Право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення, або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування (ст. 40 КУ) Право на інформацію
Економічні права	Право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами творчої діяльності (ст. 41 КУ). Право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом (ст. 42 КУ) Право на користування природними і іншими об'єктами суспільної власності (ст. 13, 14 КУ).
Соціальні права й свободи	Право на працю, страйк, соціальний захист, право на відпочинок (ст.ст.43,44,45 КУ); Право на житло (ст. 47 КУ); Право на достатній життєвий рівень (ст. 48 КУ); Право на охорону здоров'я, медичну допомогу і медичне страхування (ст. 49 КУ).
Культурно-духовні права й свободи	Право на освіту (ст. 53 КУ). Право на результати своєї творчої діяльності (ст. 54 КУ)
Правозахисні права	Право на захист в суді (ст. 55 КУ); Право на відшкодування заподіяної шкоди (ст. 56 КУ); Право знати свої права й обов'язки (ст. 57 КУ); Право на правову допомогу (ст. 59 КУ).

Також ці принципи закріплені та гарантовані Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод. Але чому наша держава повинна додержуватися приписів міжнародного нормативно-правового акту? Вступ України до Ради Європи поставив перед країною ряд питань, пов'язаних із процесом встановлення і забезпечення відповідності національного законодавства та юридичної практики держави вимогам європейських стандартів з прав людини, зокрема, нормам Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Ратифікувавши Конвенцію 17 липня 1997, Україна висловила згоду на її обов'язковість, надала їй статусу частини українського законодавства та розпочала процес введення даного міжнародного договору у національний правопорядок.

«Україна повністю визнає на своїй території ... щодо визнання обов'язковою і без укладення спеціальної угоди юрисдикцію Європейського суду з прав людини в усіх питаннях, що стосуються тлумачення і застосування Конвенції», зазначено у пункті 1 частини першої Закону України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів №2, 4, 7 та 11 до Конвенції» від 17.07.1997 року. Можна зробити висновок, що ратифікувавши Конвенції та Протоколи до неї, держава зобов'язалася гарантувати кожному, хто перебуває під її юрисдикцією права і свободи, передбачені цією Конвенцією та Протоколами до неї.

Але, на жаль, закріпленість не гарантує дотримання цих прав і свобод. Як показує статистика порушення прав і свобод людини має невтішно високі показники. Наприклад, станом на 2011 рік в Європейський суд з прав людини на розгляд перебувало 1528000 справ проти держав-сторін Конвенції. Наша держава займає п'яте місце, проти України було подано 10750 заяв – це 7% відсотків від загального показника. А ось в 2015 році Україна посідає перше місце, скарги проти України складала близько 21%, найбільший відсоток за весь період перебування у статусі країни-учасниці Конвенції. За статистикою,

оприлюдненою на сайті Європейського суду з прав людини, Україна у 2018 році посідає третє місце після Росії та Туреччини, у відсотках – 12,9% від 56365 поданих заяв.

Висновок. На жаль, правозахисна система в Україні ще не спроможна належно гарантувати народу захист прав та свобод, закріплених у Конституції України. Ви рішення зазначених проблем можливе лише за умов належного законодавчого забезпечення та створення ефективної системи його реалізації, а саме дотримання міжнародних правових стандартів, прецедентної практики ЄСПЛ, Конституції, кодексів та законів України.

Марченко О.М.,

курсант 2 курсу ФПФКП

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ЩОДО АКТУАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ДОБРОВОЛЬНОЇ ВІДМОВИ СПІВУЧАСНИКІВ ПРИ ВЧИНЕННІ ЗЛОЧИНУ

У сучасній кримінально-правовій науці та практиці правозастосування наявна двосидна тенденція щодо протидії злочинності. Перша продовжує класичну залежність між злочином і покаранням, а друга спрямовується на пошук інших шляхів вирішення кримінально-правових конфліктів (не пов'язаних із кримінальним переслідуванням та відповідальністю).

Норми Кримінального кодексу України (далі – КК України) про добровільну відмову (ст. ст. 17, 31 КК України) мають насамперед стимулюючу спрямованість, зокрема, впливають на формування позитивних соціальних установок у громадян та є самостійним кримінально-правовим інститутом.

Що ж необхідно розуміти під терміном «добровільна відмова від вчинення злочину»? Теорія кримінального права запропоновує різноманітні варіанти вживання даної дефініції. Зокрема, О.О. Пюнтковський визначав явище добровільної відмови як відмову від процесу доведення початого злочинного діяння до завершення за усвідомлення наявності фактичної можливості її закінчення [1].

Стаття 31 КК України стосується добровільної відмови співучасників та передбачає окремо добровільну відмову виконавця (співвиконавців), організатора, підбурювача й пособника, а також межі відповідальності виконавця за добровільної відмови будь-якого зі співучасників. Особливість добровільної відмови співучасників порівняно з такою відмовою однієї особи під час незакінченого злочину пояснюється тим, що єдиний для них умисний злочин вчиняється умисною спільною участю декількох суб'єктів цього злочину.

Добровільна відмова окремого співучасника має кримінально-правове значення, насамперед для нього самого, як підстава, що звільняє його від кримінальної відповідальності за готування до злочину або замах на нього. Інакше кажучи, кримінально-правові наслідки добровільної відмови кожного співучасника мають індивідуальний характер. Однак необхідно пам'ятати, що центральною фігурою співучасті, яка реалізує спільний злочинний задум, є виконавець [2, с.14].

Процес добровільної відмови особи-виконавця, який вчинив злочин розглядається під призмою та відповідно статті 17, частини 1 статті 31 КК України та не містить будь-яких особливостей. Відповідно до частини 1 статті 31 КК України при добровільній відмові виконавця або співвиконавців всі інші учасники, які також були причетні до вчинення злочину підлягають кримінальній відповідальності за готування до злочину або замах на злочин, від вчинення якого добровільно відмовився виконавець [1]. У більшості випадків виконавець злочину може добровільно відмовитись від його закінчення в пасивній формі, просто припинивши розпочату злочинну діяльність.

З огляду на логіку диференціації кримінальної відповідальності добровільна відмова співвиконавця повинна супроводжуватись не менш жорсткими умовами, ніж добровільна відмова організатора, підбурювача або пособника. Тому вважаємо обґрунтованою пропозицію покладення на одного зі співвиконавців злочину обов'язку повернути скоєння злочину іншим співвиконавцем [3, с.139].

О.К. Панько переконує: «Для організатора характерною є активна форма поведінки незалежно від того, який злочин намічено скоїти (з матеріальним чи формальним складом) і як його буде вчинено виконавцем: шляхом активних дій чи бездіяльності». На основі такого твердження більшість дослідників роблять висновок про те, що добровільна відмова організатора можлива лише шляхом активних дій. Однак деякі автори все-таки вважають, що добровільна відмова організатора в певних випадках може виражатись і в

пасивній формі. А.А. Шакірова стверджує: «Діяння організатора можуть носити характер пасивної поведінки на початковому етапі його діяльності, коли він, наприклад, приступає до підшукування співучасників запланованого злочину, однак через певні мотиви, прийнявши рішення про добровільну відмову від вчинення своїх злочинних намірів, може просто припинити вже розпочату ним діяльність»

У ч. 2 ст. 31 КК України вказується на такі дві форми добровільної відмови підбурювача від участі в доведенні злочину до кінця, як відвернення вчинення злочину та своєчасне повідомлення відповідним органам державної влади про злочин, що готується або вчиняється.

Варто також звернути увагу на деякі проблеми конструювання норми про добровільну відмову співучасників, які можуть рано чи пізно стати «камнем спотикання» в справі правозастосування. Як уже зазначалось, у ч. 2 ст. 31 КК України йдеться про відвернення вчинення злочину організатором, підбурювачем чи пособником. З огляду на етимологію слова «відвертати» маємо ситуацію, за якої співучасники повинні спрямувати вчинення злочину в інший бік. Таке змістове навантаження вказаного терміна є не зовсім зрозумілим. Тому для більш точного відображення волі законодавця, спрямованої на закріплення саме таких діянь, як недопущення настання злочину одним зі співучасників, як однієї з умов їх добровільної відмови, пропонуємо слово «відвернути» замінити на «запобігти», що означає «не допускати чого-небудь» [4, с.113].

Отже, підсумовуючи все вищесказане, можна сказати, що явище добровільної відмови співучасників від вчинення злочину містить власні особливі ознаки, якщо порівнювати з явищем добровільної відмови особи, яка самостійно вчинила кримінальне правопорушення. Важливим є той факт, що процес добровільної відмови одного зі співучасників є приводом для звільнення від кримінальної відповідальності саме цієї особи і не поширюється на інших учасників злочину. Тобто, всі інші співучасники будуть підлягати кримінальній відповідальності на загальних підставах.

Література:

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення 10.04.2020)
2. Гродецький Ю.В. Добровільна відмова при співучасті : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» / Ю.В. Гродецький ; Нац. юрид. академія України ім. Я. Мудрого. Х., 2002. 16 с.
3. Кваша О. О. Співучасть у злочині: структура та відповідальність: монографія. Луганськ: РВВЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2013. 560 с.
4. Павликівський В. І. Особливості добровільної відмови пособника злочину/ *Право і суспільство*. 2010. № 10. С. 111-115.

Парамоненко Карина Сергіївна
студентка другого курсу юридичного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Поняття адміністративної відповідальності та її концептуальні засади мають довгу історію вивчення та пережили численні трансформації, пов'язані з особливостями різних форм держав. Інститут адміністративної відповідальності в сучасній Україні відіграє надзвичайно важливу роль, проте навіть зараз не існує єдиного підходу до розкриття поняття та сутності адміністративної відповідальності. Наразі Україна прагне приєднатися до загальноєвропейських цінностей, тому інститут адміністративної відповідальності потребує реформування та удосконалення для того, щоб цей інститут був способом забезпечення правопорядку у сферах, що потребують державного регулювання. Також в Україні та у всьому світі зараз відбуваються глибокі соціально-економічні зміни, все більшого значення набувають демократія та громадянське суспільство, людина, її життя та здоров'я визнаються найвищими цінностями, тому адміністративна відповідальність має бути ефективним засобом захисту прав та свобод особи, у випадку притягнення її до адміністративної відповідальності. Саме тому зараз є актуальним вивчення інституту адміністративної відповідальності, перспектив його розвитку та пошук шляхів удосконалення та реформування цього інституту.

Законодавством України передбачена відповідальність за вчинення особою адміністративного правопорушення, але Кодекс України про адміністративні правопорушення не розкриває поняття адміністративної відповідальності, а лише вказує на те, що її мірою є адміністративне стягнення, які застосовуються з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами[1]. Сучасна доктрина не має єдиного підходу до визначення цього поняття, тому адміністративна відповідальність різними вченими визначається неоднаково. В. Авер'янов характеризував адміністративну відповідальність як різновид юридичної відповідальності, що становить собою сукупність адміністративних правовідносин, які виникають у зв'язку із застосуванням уповноваженими органами (посадовими особами) до осіб, що вчинили адміністративний проступок, передбачених нормами адміністративного права особливих санкцій – адміністративних стягнень [2, с. 495]

Т. Коломоець формулює адміністративну відповідальність як різновид юридичної відповідальності, специфічну форму негативного реагування з боку держави в особі уповноважених органів на відповідну категорію протиправних діянь (насамперед адміністративних проступків), а особи, які вчинили зазначені правопорушення, мусять відповісти перед уповноваженим державним органом за свої неправомірні дії та понести адміністративне стягнення в установленних законом формах і порядку [3, с.10].

Наразі немає точної концепції подальшої долі адміністративно-деліктного права в Україні. Щодо цього існують різні думки, які загалом поділяються на два підходи:

- ліквідація цього інституту як інституту адміністративного права (з наступною його передачею у сферу кримінального права);

- залишення інституту в системі адміністративного права без кардинальних змін.

Така невизначеність існує через численні проблеми, які наразі є в цій сфері. Однією з основних проблем є те, що незважаючи на існування єдиного кодифікованого акта (КУпАП), норми про адміністративні правопорушення містяться в законодавчих актах різної юридичної сили, що затруднює процес притягнення осіб до юридичної відповідальності. Зокрема, нормативною підставою адміністративної відповідальності, крім КУпАП, є інші законодавчі акти, зокрема Водний кодекс України від 6 червня 1995 р. (статті 110–111), Митний кодекс України від 11 липня 2002 р. (статті 319–406), закони України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 № 1700-VII, «Про рекламу» від 3 липня 1996 р. (зі змінами та доповненнями від 19 квітня 2011 р.), «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 року № 4572-VI тощо [4, с.375]

Ще одним відкритим питанням є питання про адміністративну відповідальність юридичних осіб, оскільки в законодавстві зазначено, що адміністративній відповідальності підлягають особи, які досягли шістнадцятирічного віку, проте нічого не зазначено про юридичних осіб. Але в деяких інших законодавчих актах юридичні особи нарівні з фізичними виступають суб'єктами адміністративної відповідальності (Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху»).

Адміністративну відповідальність за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, або за порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксовані в режимі фотозйомки / відеозапису, несуть як фізичні, так і юридичні відповідальні особи, що ще раз підтверджує те, що юридичні особи є суб'єктами адміністративного права в Україні [4, с.381]

Юридичні особи на сьогодні визнаються суб'єктами адміністративної відповідальності в багатьох країнах світу, серед яких Бельгія, Франція, Нідерланди, Португалія, тому для того, щоб слідувати європейським стандартам, Україні необхідно визнати юридичних осіб суб'єктами адміністративної відповідальності [5, с.104].

Також ще однією проблемою є невідповідність адміністративних стягнень масштабам небезпечних наслідків правопорушення, вони є занадто м'якими, тому потребують перегляду та удосконалення.

Враховуючи все вищесказане, можна зробити висновок, що адміністративна відповідальність має довгу історію вивчення, проте навіть зараз немає єдиного підходу до визначення цього поняття. В сучасній Україні існує багато проблем пов'язаних з адміністративною відповідальністю, які потребують негайного вирішення, щоб цей інститут адміністративного права розвивався і надалі в ногу з загальноєвропейськими стандартами.

Література:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984. // База даних «Законодавство України» /BP України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення 18.04.2020).
2. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник: У двох томах: Том 1. Загальна частина / Ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). Київ: Видавництво «Юридична думка», 2004. 584 с
3. Коломоець Т. Адміністративна відповідальність : навч. посіб. Київ: Істина, 2011.
4. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Видання третє. Київ: Академія адміністративно-правових наук, 2020. 466 с.
5. Гришук Н. Історико-правовий генезис інституту адміністративної відповідальності: порівняльно-правові аспекти. Підприємництво, господарство і право. 2012. № 12. С. 111–115.

*Удянська К.В.,
студентка 5 курсу, 4 групи слідчо-криміналістичного інституту
Національного юридичного університету ім. Я. Муроого*

СПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА НАГЛЯД НА РОБОЧОМУ МІСЦІ ЯК ПОРУШЕННЯ ПРАВА НА ПРИВАТНЕ ЖИТТЯ

Сучасний світ важко уявити без прав людини, що засновані на принципах волі, рівності, справедливості, які носять універсальний характер.

Відповідно до ст. 8 Конвенції про захист прав людини основоположних свобод (далі – Конвенція), кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб [1].

Концепція «приватного життя» є терміном з широким значенням, яке не піддається вичерпному визначенню, може охоплювати численні аспекти фізичної і соціальної ідентичності особи. Приватне життя не обмежується «ближнім колом», всередині якого особа може жити на власний вибір, не включаючи оточуючий світ. Повага до приватного життя включає і професійну діяльність, професійне життя.

Професійне життя особи підпадає під дію ст. 8 Конвенції, коли воно має наслідки щодо порядку, в якому така особи виражає свою соціальну ідентичність шляхом побудови відносин з іншими особами. Крім того, професійне життя часто має тісний зв'язок з приватним життям, особливо, коли фактори, які стосуються приватного життя вважаються кваліфікаційним критерієм для певної професії [2].

Поняття «приватного життя» переплітається з іншими правами, які захищаються ст. 8 Конвенції: сімейним життям, житлом та кореспонденцією.

Тасмніця кореспонденції, що підпадає під захист ст. 8 Конвенції, передбачає право на недоторканість особистої кореспонденції, націлене на захист конфіденційності приватних повідомлень і стосується листів приватного і професійного характеру. Воно також поширюється на телефонні розмови між членами сім'ї або іншими особами, на телефонні дзвінки з приватних чи комерційних приміщень.

Сучасні технології також підпадають під дію ст. 8 Конвенції, зокрема електронні повідомлення, використання Інтернету, дані, що зберігаються на комп'ютерних серверах, включно з жорсткими дисками та гнучкими дисками. Зміст і форма кореспонденції не мають значення у питанні щодо втручання, немає жодного *de minimis* принципу стосовно того, коли починається втручання – достатньо відкрити чужий лист [3, с. 80].

Більшість роботодавців зацікавлені в контролі поведінки працівника на робочому місці, щоб виключити несумлінне виконання службових обов'язків, неправомірне використання майна роботодавця в особистих цілях працівником, для цього вони запроваджують відеоспостереження, прослуховують телефонні дзвінки, які можуть здійснюватися з офісних телефонів, здійснюють моніторинг електронної пошти та використання Інтернету працівниками. Саме такі дії можуть порушувати право на повагу до приватного життя та кореспонденції працівника.

Справи щодо правомірності перевірки роботодавцем телефонних дзвінків працівників, текстів листів їхньої електронної пошти та використання Інтернет-мережі в особистих цілях, що свідчить про порушення конвенційного права, вже неодноразово ставали предметом розгляду ЄСПЛ.

Приховане відеоспостереження за працівниками на робочому місці повинне розглядатися як суттєве втручання у приватне життя, оскільки воно включає в себе записану і відтворювану документацію їх поведінки на робочому місці, від якої відповідно до зобов'язання за трудовим договором виконувати роботи в цьому місці, вони не могли ухилитися. Також збір та зберігання без відома працівника персональних даних, пов'язаних із використанням телефону, електронної пошти та Інтернету, становлять втручання у право на повагу до приватного життя та кореспонденції [4].

ЄСПЛ визначив, що відеоспостереження за працівниками на робочому місці є значним втручанням в їхнє приватне життя, відповідно може бути виправдане лише за умови відповідності закону, наявності легітимної цілі та бути необхідним в демократичному суспільстві.

Таких висновків ЄСПЛ дійшов внаслідок розгляду справи «Антови́ч та Міркови́ч проти Чорногорії» (Antović and Mirković v. Montenegro) від 28.11.2017 р. У цій справі ЄСПЛ визнав порушення ст. 8 Конвенції, зазначивши, що університетські аудиторії також є робочим місцем викладачів, серед їхніх обов'язків є не лише викладання матеріалу студентам, а і взаємодія з ними, розвиток взаємовідносин та побудова їхньої соціальної ідентичності. Суд нагадав, що відеоспостереження, приховане чи ні, є серйозним втручанням в приватне життя працівника, оскільки спостереження за викладацьким процесом не передбачається законом [4].

Проте ЄСПЛ може не визнавати приховане відеоспостереження, як порушення права на повагу до приватного та сімейного життя, якщо буде доведено, що ступінь втручання у право на приватне життя не досягнув високого ступеню серйозності, що даний захід був обґрунтованим, відповідним до переслідуваної законної мети і необхідним та пропорційним, оскільки не існувало інших ефективних засобів захисту прав роботодавця, які б менше втручалися в право працівників на повагу до їх приватного життя (справа «Лопез Рібалда та інші проти Іспанії» від 17.10.2019 р.) [2].

Перевірка електронних листів, прослуховування телефонних дзвінків та аналіз запитів в Інтернеті є порушенням ст. 8 Конвенції, якщо працівник не буде попередженим роботодавцем про можливість перевірки його персональних даних та втручання у його приватне життя, якщо нормативні акти не містять будь-яких положень про можливість роботодавця втручатися в таємницю листування свої працівників (справа «Копленд проти Сполученого Королівства» від 03.07.2007 р.) [2].

Справа «Барбулеску проти Румунії» від 12.01.2016 р. є прикладом того, що позиція ЄСПЛ змінювалася. В цій справі Суд не вбачив порушення ст. 8 Конвенції, посилаючись на те, що заявник був проінформований роботодавцем про заборону використання комп'ютерів, сканерів та інших приладів у особистих цілях. Проте, не дивлячись на рішення від 12.01.2016 р., ця справа була досить спірною.

У вересні 2017 р. Велика пала ЄСПЛ прийняла остаточне рішення по справі «Бурлеску проти Румунії», в якому судді зазначили, що Суд вбачає порушення роботодавцем права на приватне життя та незаконність звільнення пана Барбулеску, відзначивши критерій, який має застосовувати національна влада під час оцінки того, чи було вжито заходів, що були пропорційними меті і чи був працівник захищеним від свавілля, зокрема, чи був працівник повідомлений про можливість роботодавця перевіряти його кореспонденція або електронне листування [2].

Відкриття персональних файлів, збережених на робочому комп'ютері є порушенням ст. 8 Конвенції, у тому разі, коли працівник особисті файли чітко ідентифікує як приватні.

Таке рішення ЄСПЛ прийняв у справі «Ліберт проти Франції» від 22.02.2018 р. Ця справа стосувалася відкриття роботодавцем державного сектору файлів працівника-заявника, які зберігалися на жорсткому диску його робочого комп'ютера та були позначені як «особисті». Французьке трудове законодавство забезпечує конфіденційність електронних документів працівника, якщо вони належним чином позначені як приватні, проте дозволяє їх відкрити в присутності працівника або за умови, що він був повідомлений про це заздалегідь. У справі пана Ліберта Європейський суд з прав людини погодився з рішеннями французьких судів про те, що файли не були належним чином ідентифіковані як приватні, хоча вони були позначені як особисті.

Також ЄСПЛ взяв до уваги висновки французьких судів, згідно з якими компанія SNCF на законних підставах потурбувалася про використання своїх комп'ютерів «відповідно до договірних зобов'язань та відповідних правил». Європейський суд з прав людини також взяв до уваги рішення французького апеляційного суду. Останній постановив, що пан Ліберт здійснив «серйозне порушення професійного етичного кодексу SNCF та відповідних внутрішніх принципів роботи» [2].

Право на повагу до приватного життя, таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції є фундаментальними правами людини. Заходи ведення спостереження та нагляду за працівниками повинно вживатися з метою забезпечення людей чи майна, чи захисту конференційних даних, коли така мета передбачена законом.

Література:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. №. 995_004. Дата оновлення: 02.10.2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 24.04.2020).
2. Спостереження (нагляд) на робочому місці. URL: <https://www.echr.com.ua/publication/naglyad-na-robochomu-misci/>
3. Довідник із застосування статті 8 ЄКПЛ. С. 118. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_UKR.pdf
4. Дроздов О., Дроздова О. Приховане відеоспостереження роботодавцем за касирами супермаркетів та практика ЄСПЛ. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/38fab653b94893c8d932_file.pdf

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент кафедри права Європейського Союзу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого* **Маринів І.І.**

Наукове видання
Українською, англійською та російською мовами

Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції

«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ»

(м. Київ, 25-26 квітня 2020 року)

Підписано до видання 29.04.2020 р.